

Б Р А Н И Ч

Год. XXIII

Београд, новембар 1935.

Број 11.

*Др. Борислав Т. Благојевић — Београд.***ПОЈАМ ПРАВА****У СИСТЕМУ ПРОФЕСОРА Г. Др. ЂОРЂА ТАСИЊА*

Идеја права од свога почетка, од свога основног, рудименталног облика, преко свих временских збивања и појава, све до облика у коме се она у најновије доба, а посебно у данашњици, јављала и јавља, била је предмет различитих схватања која су долазила као њено научно посматрање, разуме се, и ако се то врло често па чак и одлучно негира, увек и свуда са пиедестала времена у коме се врши посматрање и у оквиру прилика које у друштву посматрача дејствују. Тако је право добијало своју научну обраду, у оквиру правне науке, обојено временски и просторно, обојено, бар у колико је у питању стварно посматрање правно-релевантних чињеница а не априорно и често фантастично понављање, што у ствари и не долази у појам научно-правног схватања, чињеницама и идејама периода, са већим или мањим, позитивним (т. ј. у напред) или негативним (т. ј. у назад) одступањима у односу на посматрача т.ј. у односу на лице које ствара, формулише или само кроји систем права свога времена у односу, дакле, на лице које позитивно-научно (јер научно, мислимо, може бити само оно посматрање, па ма у којој области друштвеног збивања вршили испитивања, ма у коме правцу и ма у којој ширини посматрали појаве, које је позитивно, т. ј. које се оснива на фактичким околностима момента посматрања) обрађује право. Када се има у виду ова релативност права, а она је одблесак опште релативности чињеничних односа у друштвеном поретку историски посматраном, онда су разумљиви и различити позитивни или научно-теориски (социолошки, правни у ужем смислу и филозофски) системи који су се у току историје смењивали или сукобљавали међу собом, изражавајући у области правне науке тачност идеје релативитета права и правних схватања и то како идеје релативитета у низу укупнога збивања тако и идеје

Примедба Уредништва. Пуштамо у нашем часопису ову студију нашег младог сарадника г. Др. Борислава Т. Благојевића написану са свима потребним обзирима и пажњом које уживају сви написи и дела нашег уваженог сарадника проф. г. Тасића. Остављајући одговорност г. Благојевићу за његове закључке верујемо да ће и г. Тасић исте исправити, објаснити или допунити у колико то нађе за потребно.

* Поводом књиге професора г. Др. Ђорђа Тасића : *Увод у правне науке — Енциклопедија права*, Београд, 1933—1935, стр. 332.

релативитета у односу на једно одређено право одн. један одређени (временски и просторно ограничен) позитивни правни систем и један одређени (личношћу или низом личности ограничен) теориско-научни правни систем. Ти системи, а ми се задржавамо, у главном, у области теориско-научних правних система, остављајући на страну позитивно правне системе,¹⁾ различити по своме обиму и предмету, с обзиром на то да ли обухватају само поједине делове правне материје или се односе на право као такво, на право као на појаву целокупности у једној одређеној области друштвенога живота, претстављају, наглашујући још једанпут да имамо у виду само и једино позитивно-научне, т. ј. стварно-научне системе, у вези личности које су их створиле, формулисале или само обрадиле, т. ј. у вези времена у коме су настали одн. које их је створило, формулисало или само обрадило, јер су и те личности, ма колика да је њихова индивидуалност и лична иницијатива, условљене временом у коме делају, будући и оне саме (т. ј. те јако индивидуалисане личности) фактори, т. ј. условљености времена делања, израз општих-духовних стремљења свога времена са коректурама које смо нагласили: позитивним (т. ј. у напред) или негативним (т. ј. у назад) одступањима.²⁾ Ми у нашој

¹⁾ О овоме више у нашем раду *Кодификација грађанског права*, у Правосуђу за април 1935 и даље.

²⁾ Та одступања долазе као последица вечитог сукоба двеју супротних, или бар привидно супротних, тежњи: динамике и статике. Исто је случај не само код стварања, формулисања или обраде научно-теоричних правних система него и код обраде позитивно-правних система. У првом случају та су одступања израз друштвених схватања (динамизирања одн. статизирања) и погледа (идеја) теоретичара; у другом случају она су израз друштвених схватања (динамизирања и статизирања) и погледа (идеја) законодавца. Она су чак нужна јер омогућују еволуцију права и правне науке с обзиром на вечну и сталну промену констелације друштвених односа. Трансформација је једини општи закон свих природних и друштвених наука, то ће рећи да су животни односи у сталном стању еволуције, трансформације, промене. Различите прилике које у једном даном моменту дејствују или које су дејствовале у друштву, изазивају и различите односе. Те се прилике, а међу њима се нарочито истичу економске прилике, стално мењају, те се отуда и животни односи мењају. Отуда ако перспективно погледамо на развитак односа у друштву, видећемо једно стално претпање једнога стања у друго, које се временом вршило са већом или мањом правилношћу, која је каткада била праћена јачим или слабијим потресима, а ови су, опет, долазили као последица изненадне, или можда задржаване, промене прилика у друштву. То је оно што се обично назива друштвеном динамиком. С друге стране, те су промене каткада толико споре да су оне у једном одређеном периоду времена, за једну генерацију, скоро неприметне. Стање које је постојало у извесном времену остаје, посматрано са једног тако уског становишта, непромењено, или бар изгледа или чак и хоће да се учини непромењеним. Отуда се каткада говори о друштвеној статистици. Међутим, поставља се питање да ли она заиста постоји. Да ли има два, макар и најкраћа, периода времена у којима би друштвени чиниоци, па према томе и односи, остали исти? Без сумње да ће одговор, у колико се он даје са општер становишта историје, бити негативан. У том бескрајном низу чињеница, у тој бескрајној тежњи за бољим, статика је искључена: динамика остаје једини општи закон у друштвеним односима. Али, и ако је то истина, човек је врло често у немогућности да се подигне на то становиште историје, већ остаје на становишту чији су видци много мањи, те се отуда као један закон, који је производ саме статичке природе човека и његове инертности, намеће закон друштвене статике, који се у природним, као и у друштвеним наукама када оне врше посматрања са пиједестала историје, губи. Ипак, друштвене науке имају да рачунају са човеком као таквим, те отуда оне морају каткада да своја гледишта прилагоде његовој

правној литератури после дела Јована Филиповића изашлог 1863 године под насловом „Филозофија права као наука о истраживању умнога права“ и превода „Енциклопедија права“ од проф. г. Теодора Тарановског, која оба претстављају израз научно-правних схватања која у великој мери не одговарају погледима и приликама данашњице, до дела проф. г. Михаила Лановића изашлог 1934 године под насловом „Увод у правне науке“ и сада наведеног дела проф. г. Ђорђа Тасића, нисмо имали један потпун, синтетички, социолошко-филозофским посматрањима поткрепљен и објашњен општи теориско-научни систем. Дело проф. Тасића долази да, на један потпун начин, задовољи и ту неопходну потребу, претстављајући, или бар хотећи да претставља, најбољи израз времена и друштва момента обраде система, уносећи или боље коначно афирмирајући у области опште правне теорије, а тиме, надамо се, и у области посебних систематских обрада појединих правних материја, један нови, данас у другим земљама развијеније правне културе а посебно правне науке, већ опште усвојен и од т. зв. званичне науке, т. ј. катедарске науке, начин посматрања ствари. — Појам права је један од најглавнијих предмета опште теорије права изнете у књизи г. Тасића, која претставља и која ће, вероватно, за дужи низ година претстављати нашу водећу књигу у овој области. То нам даје повода, мислимо с разлогом и оправдано, да се мало, у колико нам то допушта простор овога часописа, задржимо на овом основном појму.

Социјални живот, као израз самога факта постојања човека у друштву, јер је човек увек и свуда живео и делао у друштву (изоливан као појединац, у облику разних литерарно или чак и филозофско-социолошких замишљаја, човек претставља само ненаучне Робинзонаде), намеће људима известан систем друштвених прописа који као такви претстављају свакако једно ограничење човека, с тога и једну дисциплину, спољашњу и унутрашњу. У томе склопу социјалних прописа, правни прописи, па према томе и право, су, претстављајући, као и сви остали друштвени прописи, друштвени прописи, друштвене вредности које се као објективне вредности намећу друштву одређеног времена, и то не произвољно већ под извесним претпоставкама које условљавају њихов обим и садржину, једна од појава која је временом добијала све већег значаја, издвајајући се од свих других облика друштвених императива, а посебно добијајући све изразитију своју индивидуалност. Све су те норме, по мишљењу проф. Тасића, нужне као такве јер претстављају израз друштвеног стања у коме човек дела и живи. Човек је *zoon politikon* (политичка животиња), како је то рекао стари Аристотело. Никад он није сâм већ с

природи одн. његовим погледима. Отуда, постављајући као основни закон закон друштвене динамике, који ће имати у сукобу да буде одлучан, друштвене науке покушавају да задовоље, у колико је то могуће и у колико то није у очитој супротности са законом друштвене динамике, а све то у намери да што боље одговоре своје циљу: правилном регулисању односа у друштву, свака у одређеној области, будући одблесак тих односа у прошлости и будућности. — В. даље у нашем раду *Кодификација грађанскога права*, у Правосуђу за април 1935 и даље.

другим лицима, у групи више или мање организованој, спонтано или принудно. Управо друштво је једна појава која се неминовно, као нешто што се својом садржином и организацијом налази изван и изнад човека. Рађајући се, човек се налази у друштву, и развијајући се остаје стално у њему, што ће рећи да он већ затиче пуно тековина, пуно односа, установа, догађаја, да наилази одмах на туђе воље и интересе, прилагођавајући им један или други начин, немоћан и нехотећи да их раскине. Постоји дакле један објективан ток ствари, у коме човек може да учествује више или мање, али који он не може зауставити. Ствари су теске пре њега, повезане једна за другу, и тећиће и кад човек исчезне. Ипак тај ток се не може замислити без индивидуе, која му може само, у заједници са другим индивидуама, дати потстрека. И ако је човек прекриљен друштвом — које је у истини производ стваран вековима и хиљадама година, не може се ни без њега, јер реч је ту у колико о објективним чиниоцима, толико и о његовим потребама, жељама и страстима, идејама, — о његовој моћи и његовој иницијативи. — Схватајући овако социјабилитет човечје природе, проф. Тасић указује на нужност реда у друштву, реда који се огледа у форми установљених прописа друштвеног живота, чије објашњење не треба тражити ни у каквој колективној вољи, — додајмо општој колективној вољи целога друштва, или колективној свести, додајмо и овде општој колективној свести целога друштва, пошто колективне воље и свести као такве, а посебно као класне, свакако постоје, већ у нераздвојној вези давања и примања које може ићи каткад и до солидарности или, овај нам бар израз изгледа погоднији и као тачнији да изрази стварно стање ствари и њихово социјално-психолошко објашњење, и до међузависности (у смислу Duguit — евог израза *interdépendance*, који би имао да изрази постојање друштвеног стања као нужности поделе рада — В. ближе о овоме његово дело *L'Etat, le droit objectif et la loi positive*, — а које стање треба да претставља само први ступањ ка потпуној солидарности, а то ће рећи колективности, — ма колико да сам Duguit од тога брани у последњим својим делима под утицајем неких идеалистичких схватања,³⁾ — што се све намеће као нужан, види

³⁾ Врло је карактеристична појава код многих напредних духова да у последњим годинама свога живота, т. ј. у својим последњим радовима, под утицајем разних идеолошких-фанатичких стремљења, посебно под утицајем теолошких (католичких) стремљења, одступе од својих ранијих излагања, долазећи тако скоро у контрадикцију са самим собом, а што је најглавније не осећајући, или чак и изречно тврдећи противно, ту појаву. (Далеко смо од тога да одбијемо могућност промене мишљења. Напротив. Та могућност увек и свакада, каткада, као израз слободе, бар као апстрактна поставка, постоји али свако њено остварење мора бити изречно констатовано и признато: само тако ће ново изречено схватање добити оправдање свога постојања — не и тачности; у противном скривена или чак и негирана стварно постојећа промена схватања нема свога логичног основа, бацајући, што је каткада најтеже, и сумњу на тачност раније изражених гледишта). Не упуштајући се дубље у овај проблем, да укажемо на три врло значајна примера: Auguste Comte-а (који је, после позитивистичкога схватања израженог у својим првим делима, прешао доцније у апстрактну метафизику, хотећи чак да је импрегнира у систем своје позитивне филозофије), Raymond Saleilles-а (који је, после реалистичко-социолошког правца израженог у његовим делима *De la déclai-*

ступањ друштвенога развоја — поделе рада, онакве какво је описана од (Durkheim-a у делу *La division du travail*).⁽⁴⁾ Тај се ред дакле, огледа у обиму друштвеног, уређеног система регулисаног нормама друштвене делатности, које се, с обзиром на дејство које оне (одн. њихово извршење или неизвршење, поштовање или непоштовање) производе у друштву, т.ј. с обзиром на важност коју им путем и у облику санкција друштво придаје, деле у више система, координираних или субординираних једни другим, а који системи постају предмети посебне научне обраде, претстављајући њихов основни предмет.

Полазећи од таквог схватања комплексности друштвених норми, њихове релативности као појаве а посебно релативности њихове санкције,⁽⁵⁾ проф. Тасић одређује и сам појам права и његове битне

ration de la volonté у *Etude sur la théorie générale de l' obligation d' après le premier projet de Code civil pour l' empire allemand*, пред крај свога живота, можда под утицајем своје тешке болести, потпао под утицај морално-теолошког схватања католичке цркве, посветивши, чак, своје последње године теолошким студијама) и Léon Duguit-a (каква разлика између схватања изражених у предговору трећег издања његовог *Traité de droit constitutionnel* и саме садржине ове књиге; каква, чак, супротно између идеја изнетих у *Les transformations générales de droit privé dépourvis le Code Napoléon*, и идеја, у колико је посмртни рукопис аутентичан, изложених од проф. Roger Bonnard-a у чланку: *Les idées de Léon Duguit sur les valeurs sociales (avec des inédits de Duguit)*, у *Archives de Philosophie du droit et de Sociologie juridique*, 1931; који су, пак, узроци оваквој трансформацији схватања код Duguit-a, за сада није утврђено, јер се, на жалост, овом проблему није у науци посветило довољно пажње). Разуме се да обрнути случајеви нису ретки: Karl Marx, Rudolf Ihering, Philippe Neck и многи други доказ су тога.

⁴⁾ Види ближе о овоме у нашем раду *Morale et obligation civile*, који ће бити објављен у овогодишњој последњој свесци *Revue générale du droit, de la législation et de la jurisprudence*.

⁵⁾ Врло су интересантна излагања проф. Тасића о важности и ступњевима санкција друштвених норми у опште: Кад пређемо на питање о облицима друштвених правила, ми ћемо моћи да констатујемо да је од највеће важности санкција. Али одмах морамо додати да у том погледу међу санкцијама постоје прелази или ступњеви. У науци међутим има једно мишљење, може бити до данас владајуће, које оштро противставља друштвене и чисто социјалне санкције одобравања и неодобравања. Штамлерова теорија (реч је о разликовању апсолутне принуде као санкције права и хипотетичне принуде засноване на основу одобрења — *Einwilligung* — обичаја и конвенционалних правила — в. стр. 29 књиге) само је до краја извела противстављање. Али, као и Штамлерова, и ова, умерена, погрешна је. Такво одвајање не одговара стварности. Одобравање и неодобравање не састоји се само у оцењивању, него се изражава у поступцима, у актима, у извесним мерама предузетим против оних који су ради супротно друштвеном мишљењу. Један жигосан човек је човек, с којим други људи неће да опште и да улазе у односе, човек против којег се организује бојкот и који се искључује из друштва. У колико је неодобравање живље, у толико је живља и реакција, оно прелази у казну коју изриче и извршује држава, која је не само сила како изгледа на први поглед, него и рационалан, одмерен и целисходан начин реакције. У истини има дакле само ступњева у санкцији, прелаза чисто неосетних, почев од гриме савести, преко неповољне оцене и укора, па све до одузимања слободe, имовине и живота помоћу одређених органа и, ако треба, уз помоћ физичке силе. У томе низу, санкција вишег степена никако не искључује оне нижег степена — него их, може се рећи, обухвата, додајући нове. Тако ће се држава послужити свим могућим санкцијама моралне природе. Исто тако санкције вишег степена не морају бити јаче по својој дејству од санкција нижег степена. Искључење из друштва може да делује много јаче него ма каква државна казна! Без помоћи моралних и чисто социјалних санкција држава не може спровести своје наредбе, и сила је само један од чиниоца који врше утицај на људе. У

карактеристике као норме друштвеног живота. Између три дефиниције о праву: да је право принудна организација, те да га има само у држави одн. да је оно само државно (I), да је право организација у опште без обзира на средство принуде, услед чега се појам права проширује не само на принудне организације које нису држава, него такође и на вољне, не само на организације ван државе, које могу бити на равној ноzi са њом, него и на организације у оквиру ње, у колико су аутономне и у колико држава не води рачуна о њиховим унутрашњим прописима (II), и да је право социјална свест која се појављује као спољашњи ауторитет, које не поричући истина постојање организације, не претпоставља је као нужност, управо схватајући је, у крајњој линији, као што смо то већ горе истакли, израз и остварење те социјалне свести (III), г. Тасић се, у циљу да својим појмом права с једне стране обухвати појаве које су се развијале у историји, стање ствари у садашњости, а с друге стране да пружи могућност, по његовом мишљењу и једину, сагласности појма права са постепеним прелазима у санкцијама и релативности санкција по ефикасности, изјашњава за ширу дефиницију, управо, ако смо га добро схватили, сматра правом ону појаву друштвенога нормативитета која, заснована на социјалној свести средине у питању (с обзиром на идеју релативитета), без обзира да ли су у питању односи подређености или приређености, односи подређених и надређених или односи једнаких, има за циљ, путем санкција различитог квалитета у погледу интензитета али поглавито и по правилу путем спољне принуде — силе, правду и ред у друштву, који, опет, имају основа у солидарности, али који се, као два њена вида, могу и разлићи⁶⁾. На тај начин он сматра да се као правне норме истога квалитета, само можда не са санкцијом истога интензитета, имају узети и

примитивно доба целокупан социјалан живот био је под окриљем религије, јер је човек мислио и осећао религиозно, тако да су и санкције налазиле оправдања и основа у религиозним претставама. У томе се види јасно како санкције и вишег ступња, које се састоје у употреби физичке силе кад ова буде потребна, морају садржати један моралан елемент у себи, који се не губи ни доцније него се преображава. У пркос постепених санкција, има ипак смисла правити разликовања међу правилима (поделити их на више врста). В. стр. 31—32. — Излагања са којима се не би могли, поред другог, потпуно сложити посебно у колико је у питању нужност и неопходност моралних основа државне принуде, одн у колико је у питању стварно постојање у данашње време такве моралне основе. Не негирајући то да би било потребно да се државна санација оснива на моралним схватањима друштва, чини нам се да таква основа данас не постоји, бар не као правило. Сила је, у највећем броју случајева, основ државне санкције, јер долази као израз надмоћности интереса једних над интересима других чланова заједнице, а како се, по правилу, дешава да супериорнији интереси буду интереси једнога мањег, управо малог броја чланова заједнице (једна класа), то су обично и ти појединачни, посебни, класни интереси претпостављени интересима већине, друштва, дакле целога колективитета. Зато би се тврђење проф. Тасића могло примити само као хипотетичан захтев који се изводи и намеће као нужна последица друштвенога развоја: колективизације права, а не као стварно постојећа појава — В. о овоме излагања нашега колеге г. Јована Ђорђевића у његовој одличној тези *Les rapports entre la Notion d'Etat et la Notion de Classes Sociales*, Paris 1933.

⁶⁾ В. ближе нарочито други и трећи одељак Првог дела (посебно §§ 1, 2 и 5 другог и 1, 2 и 3 трећег одељка) и Други део (посебно § 2).

прописи обичајног, уговорног, међународног, аутономног, институционалног и т. д. карактера и то као такви, т. ј. као појаве самосталног карактера независно од државе или бар не позитивно зависно, т. ј. да силу своје обавезности добијају од и преко, посредно или непосредно од државе, ако и негативно зависно, т. ј. да не смеју бити у противности са нормама издатим од државе (у колико би држава уопште могла да дира у те вандржавне норме, одн. у колико би држава могла да својевољно, путем свога права промени дотадање границе надлежности — в. стр. 43) и ако се ни ово последње ограничење не би могло извести у потпуности из излагања г. Тасића пошто он даје, бар у појединим случајевима, могућност да обичајним правом буде укинута позитивно-државно право одн. пошто он не допушта држави да самостално повлачи границе евентуалне аутономије појединих друштвених, изван или унутар државе, организација. При даљој разради оваквог појма права, проф. Тасић, пошто је узео најширу могућу, бар по форми, дефиницију, указује с једне стране на позитивност а с друге стране на континуитет права. Разумевајући под позитивношћу права његову остварљивост у животу, одн. његов утицај као социјалног фактора на људе и људско друштво који се појам позитивности разликује од његовог уобичајеног схватања у правној науци и одговара Comte-овом социолошком схватању позитивне филозофије, а који би појам радије назвали ефикасношћу — остварљивошћу, да би се избегле могуће забуне које нису, баш из разлога непрецизне терминологије, ретке), он указује на релативност ефикасности-остварљивости⁷⁾ права, па било да је у питању право као творевина државна било да је у питању право као социјална свест. Докле, пак, та релативност иде, докле, дакле, било појединци било власти врше и примењују правне норме, питање је мере која нема сигурног и категоричног критеријума, већ који је, као и сама институција која треба да буде тим мерилом мерена, релативан и изражава се *grosso modo*, исто тако релативним и временски условљеним максимумом и минимумом. Под континуитетом се, пак, сматра аспект идентичности државе, идентичности изнутра, при чему се јављају, нарочито с обзиром на проблем револуције и права, многобројна гледишта која, разумљиво, нису могла наћи детаљнију обраду у обиму ове књиге. Питање санкције правних прописа, које се мора тесно довести у везу са питањима административне дискреционе власти и слободе судског уверења,⁸⁾ питање прописа без санкције,⁹⁾ правила са мањом правном снагом и правила од којих по-

⁷⁾ Ми смо слободни да овде укажемо на врло често понављање и истицање овога појма релативности у делу проф. Тасића (као у осталом и неких других појмова). При томе сматрамо оваква понављања и истицања као нужна, јер се врло често од стране појединих аутора долази до погрешних закључака, чак супротних заступаном схватању, због невођења рачуна о основним појмовима, о основним идејама. Велика је заслуга г. Тасића да је он на ову чињеницу обратило највећу и потребну пажњу, дајући тиме свакако и пример за углед а и оправдање за такво поступање других.

⁸⁾ В. стр. 84-87.

⁹⁾ В. стр. 74-76.

стају правна правила,¹⁰⁾ као и питање проблема самопомоћи,¹¹⁾ добила су логична и консеквентно заузетом становишту о појму права, решења.

Правне норме и правни акти који долазе да омогуће оживотворење тих норми, имају једну одређену правну снагу која се огледа у њиховој обавезности, тачније општој обавезности. Та, пак, општост може бити по своме обиму различита али је она општост и има ту заједничку особину да се намеће свима који буду дошли у ситуацију да учине акта која су, по схватању друштвене свести средине и времена у питању, правно релевантна. Такви би се правни прописи имали назвати потпуним или правним прописима са пуном правном снагом, пред којим се у данашњем правном систему, као одблесак релативности границе између правних и других норми, између правних и санкција друге врсте, између самих правних санкција, јављају и правила са мањом правном снагом него што су горе поменута, али која су ипак правна. Ту би имала да дођу, и она, како по своме постојању као појма тако и по своме интензитету дејства, одговарају основном схватању појма права проф. Тасића, с једне стране правилници или инструкције административнога карактера (кажемо административнога карактера и ако она могу постојати и у другим гранама државних функција: законодавној и судској) а с друге стране стандарди и директиве које добијају све већу важност у модерно доба развијеног саобраћаја и диференцираних односа, не остајући само у границама англосаксонских земаља (где су оне, тако се бар с једне стране тврди, а које нам тврђење не изгледа историски тачно, постале). Градација која је, с обзиром на релативност социјалне свести и нормативне способности друштвенога императива, почела са разликовањем правних прописа са потпуном и мањом радном снагом, наставља се, у систему проф. Тасића, са разликовањем прописа са пуном и делимичном санкцијом, да добије, односно посматрана у облику једнога круга, да ротациони полупречник дође, идући по ивици круга, до близу свога полазног места или можда боље посматрана као спирална линија, да предмет посматрања дође, пењући се по спирали, у вертикално скоро одговарајући али хоризонтално виши положај места одакле се пошло, свој највиши облик релативистичког¹²⁾ схватања идеје права, границе права од друштвених норми другог карактера (на пр. навике, морала и т. д.) и правне санкције као појма и као практичног остварења, у идеји постојања правних прописа без санкције. Прописи без санкције су изузетци и правдају се, по проф. Тасићу, главним циљем закона: његово нормално извршавање, одкуда санкција губи значај нечег апсолутног (неопходног) а још мање нечег што ће се нужно састојати у употреби физичке силе или што ће бити, тамо при крају ланца, *ultima ratio*. Један акт може бити и незаконит, па да ипак произведе своје последице. Ових случајева има и у цивилном праву,

¹⁰⁾ В. стр. 62-65.

¹¹⁾ В. стр. 45-40.

¹²⁾ В. ближе о овоме стр. 7-9.

као и пр. по чл. 228 Code Civil-а брак прописно закључен остаје у важности са свима последицама, када рокови прописани када се могу удовици женити нису протекли. Много их више има у уставном праву, и ту их управо и има¹³). — Најзад, у вези са питањем појма права и посебно са питањем санкције, долази и проблем самопомоћи, који се јавља као облик права и при коме се појединци, који врше самопомоћ, имају сматрати као органи друштва, као извршиоци колективне свести.

Појам права са консеквенцијама које смо изнели долази као логична последица поставки од којих је пошао проф. Тасић у својим излагањима. Она је, у осталом, једна од варијаната великог социолошког покрета покренутог, бар изречно и научно, од Конга а који је до сада добио своје најбоље претставнике у социологији у Durkheim-у, Bouglé-у, Davy-у, Maunier-у, а у правној науци почев од непрежаљеног дојена из Бордо-а Léon Duguit-а, у читавој плејади млађих правника: Jèze, Bonnard, Demogne, Scelles и други¹⁴). Као такво, ово је гледиште значило велики напредак према дотле чисто логицистичком становишту које је владало правном науком у опште, а посебно у Француској: Оно, пак, није било и није без мана. И то у погледу правне науке, у погледу одређивања самога појма права, бар и нарочито у погледу честог губљења из вида својства права као једне од многобројних појава друштвенога живота, у погледу правне методе правне науке. Долазећи из социологије оно је, у правној науци мислимо на правну науку у ужем смислу, т. ј. као науку о праву као појави нормативитета друштвеног збивања у данашњем друштву, унело методу социологије¹⁵), схватило право скоро као део социологије, исто онако као што је Comte схватао филозофију као део социологије, или боље као социологију. Право је, да укажемо на критику која се данас овом гледишту упућује од стране позитивистичког и социолошко-филозофског становишта, а која је критика, верујемо, оправдана, скуп норми издатих од државе, непосредно или посредно, т. ј. од стране за то од државе овлашћених организација, које се на тај начин и само захваљујући томе државном императиву (на страну то докле иду границе императива) намећу као обавезне члановима: правним, фактичним или

¹³) Овде се проф. Тасић бави питањем т. зв. природних обавеза, заступајући новију теорију о основи природних обавеза као моралних дужности. Ми се не можемо упуштати овде у расправљање овога проблема, јер он захтева посебну студију, али указујемо на овде постојећу евентуалну могућност смеше правнога и моралнога, управо неодређивања момента претварања моралнога у правно. То је, у осталом, основна грешка теорије коју, као најглавнији теоретичар оваког схватања, заступа проф. Georges Ripert у делу *La règle morale dans les obligations civiles*, а коју смо ми покушали да објаснимо у чланку *Morale et l'obligation civile*.

¹⁴) Ми не би хтели да се овде упуштамо у испитивање у колико овај покрет, посебно у праву, има сличности са покретом историске школе и Ihering-овог схватања у Немачкој, јер би нас то сувише далеко одвело. Ипак, указујући на могућност ове сличности, чак утицаја и могуће појаве корекције (*Volksgeist* и *la solidarité* и доцније *le sentiment de la solidarité*), хтели би да нагласимо потребу да се о овоме у науци поведе више рачуна.

¹⁵) На страну социолошка метода, која је као таква нужна и потребна у правној науци.

аднос) што све зависи од врсте императива и његове наредбе), свима или појединим члановима једне одређене друштвене заједнице у извесном периоду времена, будући праћени, ради свога остварења и оживотворења, друштвеном санкцијом која се јавља у виду спољне принуде, а која, опет, може бити, и ако увек само друштвена, било организована, и у овом случају непосредна (који је начин правило) или посредна (што је изузетак), бити неорганизована (само спорадична). Држава је једини, у крајној линији, извор права. Као такво, право има државно-друштвену санкцију. Отуда по своме схватању све правне норме имају правну санкцију (која је, при томе, као што је то одлично указао проф. Тасић, еластична, релативна, различита), али која у сваком случају постоји. Право је, с тога, збир норма које се, издате од државе, и примењују, мислимо у случају сукоба и повреде, само и једино од државе, те се зато и све врсте самопомоћи, разуме се само оне које се врше у облику и у обиму одређеном по прописима позитивнога права, јављају као вршење правне заштите, чији монопол има државна заједница, а појединци који је врше као органи државе (јер је по њеном овлашћењу и у обиму од ње прописаном врше) а не као „извршиоци колективних свести“, који је појам сувише непрецизан и, по нашем мишљењу, постојећи само у зачетку али није зачетак, будући, опет, израз оне основне природне међузависности и поделе рада, није довољан да се на њему заснује, и поред потребе његовог признања и указивања, можда више као на идеал који је у остварењу, један правни или чак и читав друштвени систем.

Појам права је претстављао и још и данас претставља једно од најспорнијих питања правне науке, чак можда више филозофије права па и социологије права. Многобројна су мишљења или варијанте мишљења изнета до сада. Многа од њих претстављају данас материјал у арсеналу старих идеја које су биле израз свога времена, израз идејних стремљења времена делања аутора. Данас је та борба идеја јача, можда, него икада раније, јер су се у погледу друштвеног уређења почели не само да теориски бране него и практично остварују системи који се разликују од система на коме је основано друштвено уређење у току деветнаестог века, чак који су његова противност. Излагања проф. г. Тасића о појму права претстављају један пресек — одблесак те борбе која се данас у науци води. Разуме се да су она прописана друштвено-идеалистичким погледима аутора. У колико пак она могу да одрже критику, покушали смо да на појединим ужим проблемима покажемо. У сваком случају излагања проф. Тасића о проблему појма права, као и већина излагања о тако бројним проблемима којима се он бави у своме делу Уводу у правне науке као на пр. питања државе, извора права, тумачења правних прописа, правне науке, израз су најбоље научне методе, можда, по нашем мишљењу, са недовољним разликовањем правне и социолошке методе (боље науке), и као таква претстављају најбоље обрађену правну материју ове области, материју опште теорије права.

Никола И. Гајић, шеф Извршног одељења Управе града Београда.

ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ УДАТЕ ЖЕНЕ, КАО ПОСЛЕДИЦА ЊЕНЕ ЗАВИСНОСТИ ОД МУЖА И ПРАВНО ДЕЈСТВО ОВЕ ЗАВИСНОСТИ НА ПРАВА ТРЕЋИХ ЛИЦА

I.

Као што је познато, и наше право прописало је, да је удата жена пословно неспособна. Она не може закључити никакав правни посао без одобрења свога мужа. Ако би удата жена овакве послове ипак закључила, они не би били апсолутно неважећи, не би били ништавни, али би били рушљиви и оборљиви. Наш законодавац изравнао је удату жену са малолетнима — § 920 у вези §§ 39, 40 и 41 г. з., шта више, пословна способност удате жене у појединим случајевима ограниченија је него код малолетника, јер док је прописима § 122 г. з. малолетницима дозвољено, да својим трудом, поклоном или којим другим законим начином, могу да стичу и прибављају имовину, која до пунолетства спада под родитељску управу, удатој жени то право није остављено. Истина је и то, да удатој жени оно није ни забрањено, изричним законским прописима, па што није забрањено сматра се да је допуштено, али ипак није без икаквог значаја ова чињеница, да законодавац није изрично дао овлашћење удатој жени, да и ако је у зависности од мужа, може прибављати имовину, као што је то рекао за малолетну децу. Малолетној деци дакле, не могу њихови родитељи и старатељи забранити, да приме поклоне, и да, поред припомагања у кући и породици, могу привређивати у своју сопствену корист т. ј. тећи имовину, — док удата жена ништа од овога свега, без одобрења мужевља, не би могла чинити. Ова забрана постављена је у интересу брачне хармоније, а заснована је на прописима §§ 109 и 110 г. з. у којима се изрично каже, да је супруга дужна мужа припомагати у отправљању домаћих послова и у прибављању и чувању имовине.

Према томе, ако би удата жена што и прибавила, сматра се да је своје мужу прибавила. Ово се све разуме изван имовине коју би жена мужу у мираз донела, или која је била њено власништво пре удаје, о чему важе особени прописи у поглављу XXIII нашег грађ. законика.

Нас овде специјално интересује, у колико пословна неспособност удате жене утиче на права трећих лица. Оне одредбе грађ. зак., које прописују правила режима, иако не регулишу потпуно имовинско правне одношаје мужа и жене, бар су те одношаје у главним линијама својим обухватиле. Међутим режим одвојеног имања т. ј. сепарације добара, и режим заједнице, нашим грађ. закоником нису у детаљима регулисани већ је само у § 771 г. з. систем одвојеног имања поменут, на тај начин, што је речено, да, ако муж и жена о своје имању нису ништа особено уговорили, сваком своје припада, с тим, да муж о женином имању води бригу и старање, као закони заступник, док се жена

тome не успротиви. Међутим, шта ће бити, ако се жена успротиви томе, да њен муж о њеном имању води бригу и старање, т. ј. да њеним имањем управља? Тада би према правној теорији у односу на миразно добро старатељски судија имао да по смислу прописа § 773 г. з. одлучи, да ли ће се имање женино одузети испод мужевље управе, па ако буде имало разлога оно ће се одузети и предати на управу самој жени, као сопственику, у противном остаће и даље под мужевљом управом*). Али шта ће бити ако се имање преда жени на управу? Др. Лаза Марковић у своје породичном односно брачном праву, каже, да би жена у оба поменута случаја само управљала имањем, а не би имала право располагања, јер да она још увек стоји у зависности од свога мужа, и не може самостално закључивати никакве правне послове, без мужевљевог одобрења. Тако би требало и бити с обзиром на намеру законодавчеву, и на поменуте законске прописе. Али, остављајући на страну сметње, које би муж могао чинити жени у управљању са њеном имовином, одузетом испод његове управе, и припалом под управу жене, ми се питамо, да ли би жена у ствари, практично могла и управљати таквим имањем, а да не повреди стављене јој дужности зависности од свога мужа? И само управљање имањем захтева пословну способност. Ако се имање састоји из зграда, рецимо, а ове се зграде издају под закуп, и сам уговор о закупу претставља продају употребе права, и као такав има природу купопродајног уговора, за чије закључење тражи се самосталност и пословна способност; преправљање зграда, дозиђивање и т. д., изискује такође потребу за уговарање са предузимачем о закључењу уговора о најму-изградњи зграда, којима се уговорачи обвезују, и тај уговор претставља правни посао, за који се тражи самосталност и пословна способност. Па и само примање и одпуштање послуге, радника и најамника, претставља правне послове своје врсте.

Из овога видимо, да управљајући својим имањем самостално, удата жена се еманципује од мужевље зависности, и самим тим постаје пословно способна; истина само пословно способна у границама управљања својим имањем, али ипак пословно способна, иако још увек у брачној заједници и под мужевљом влашћу. Др. Лаза Марковић (Породично право стр. 160) каже, да одвојеним имањем удата жена може само управљати, али да са њим не може располагати без мужевљевог одобрења. Међутим, разумљиво је потпуно, што жена са имањем мужу у мираз донетим, не би могла да располаже, без одобрења мужевља, јер он од тога имања приходе има права уживати, али, зашто жена, са параферналним имањем располагати неби могла, кад мужу рачуне о приходима није дужна давати, — § 772 г. з.

Поставља се питање, дакле, какве користи практично, има брачна заједница од ових ограничења удате жене од пословне способности, јер ако брачна заједница мора постојати и после тога, што се је жена, макар и делимично извукла од зависности

*) Др. Лаза Марковић, Породично право.

У свога мужа, и, ако се еманципацијом жене од извесних ограничења за пословну способност, брачна хармонија не ремети, онда зашто је било потребно постављати та ограничења, и удатој жени наметати зависност? Да ли из свега овога не следује као логични закључак, да је удата жена зависна, у актима управљања и располагања својим имањем, од свога мужа, т. ј. пословно неспособна, само дотле, док њен муж као њен природни заступник, не постане расипник, и не почне злоупотребљавати дато му право, да имањем своје жене управља и ужива, и да ли баш због оваквих одношаја не наступа дисхармонија у место хармоније, због које су и постављене одредбе о зависности? Шта је тачно од свега овога?, и, да ли је тачно и само решење, усвојено од судске праксе, које је нашло пуног свог изражаја, у одлуци опште седнице Касационог суда бр. 1256 од 30. IV 1882. год., оштампаној код § 772 г. з., а која гласи: „Право мужа, да контролише женине послове у погледу располагања и администрирања њеног имања, оснива се само на брачним уговорима, који говоре једино о миразу као предмету, који долази непосредно под старање мужа, — (§ 760 г. з.). Са осталим имањем, о коме нема у уговору ни помена, власна је да располаже сама жена онако, како нађе за сходно, и само онда, ако она не брани, дозвољено је мужу да о томе имању води бригу, но ипак само као женин пуномоћник, а не као старалац (§ 771 г. з.). Те према томе, удата жена може располагати својим имањем које није као мираз дато и без одобрења свога мужа“.

Судска пракса је још протумачила, да се жена може самостално задужити имањем својим, које мужу у мираз није донела, и без одобрења мужа — одлука опште седнице Касационог суда бр. 2990 од 4. IX. 1874. год.

Као што се из напред изложеног види, према цитираним одлукама, удата жена са одвојеним имањем својим, које није било предмет миразног уговарања, може по својој вољи располагати. Може одобрити мужу, да са тим имањем управља, а може и сама њим управљати, па га задужити, и чак отуђити, без икаквог одобрења мужевљевог. Имање пак, које је у мираз донела, жена ни у ком случају не може отуђити без одобрења мужевљевог; њиме управља муж и приходе има права прикупљати и трошити, без да је дужан давати рачуна својој жени, о утрошењу тих прихода.

Међутим, постоји једна друга одлука опште седнице Касац. суда, по којој жена, не може ни са одвојеним имањем, које није мужу у мираз донела, располагати без мужевљег одобрења; ова одлука оштампана је код § 920 г. з. под бр. 6291 од 4. септембра 1888. год. и гласи:

„И ако жена живи одвојено од мужа, ипак јој је по смислу § 920 г. з. потребно одобрење од мужа за правне радње располагања и отуђења свога имања, па ма ово и не било дато мужу као мираз“.

Кад се све ово има у виду, онда се тек види, колика је конфузија наступила оскудицом зак. прописа који би регулисали ову правну материју.

Према свему ипак Др. Лаза Марковић има право, кад тврди, да удата жена не може располагати ни имањем које је мужу у мираз донела, а ни одвојеним имањем које није мужу у мираз донела, без одобрења мужевљег. То потврђују и две одлуке Кас. суда од којих је једна напред цитирана, и које су касније донете од оне, оштампане код § 772 г. з., и која се је позитивно изјаснила у корист жене.

Да је ово све тачно, види се и из прописа § 773 г. з. по коме је дато мужу право: „неуредном домоводству женином препону учинити, и њу при том и за распикућу огласити, — „према чему се муж увек јавља као природни заступник своје жене, па и у актима управљања и располагања њеним одвојеним имањем, које акте он има право контролисати.

II.

Систем заједнице је само поменут у нашем грађ. праву, и то у толико, што је у § 786 г. з. речено: „Ако су супружници сложили се на смесу добара својих заједничких, онда како се стечиште отвори, смеса престаје, имање се дели и мора као у случају смрти“.

Изгледа да кодификатори нашег грађ. права, нису прописали детаљније одредбе за системе: сепарације добара, и систем заједнице, због тога, што су ти случајеви врло ретки у нашем народу, с обзиром на српско наследно право, по коме су женска деца, поред мушке деце, искључена од наследства у корист ове последње, те женска чељад, приликом удадбе, обично носе у мираз, — у колико уопште носе, или опрему-намештај, или готов новац, а врло ретко непокретно имање.

Из напред изложеног резултира, да за удату жену, која није у мираз ништа донела, па и ону која је у мираз непокретно имање донела, — важи пресумпција, да је оно што се у кући налази мужевље, а та пресумпција заснива се на прописима §§ 109 и 110 г. з. по којима је муж дужан, да се стара за снабдевање и издржавање своје жене. Могла би, према томе, жена, имати исправе, којима се доказује, да је она купила извесне ствари на своје име, могле би те исправе бити и легализоване са одобрењем њеног мужа — па ипак би мужевљеви повериоци те исправе могли оспорити. Извршна власт такве исправе, ако су оне сачињене после задужења, не би могла сматрати као пуноважне, јер би се истакнут приговор повериоца, — да су ствари набављене за мужевљев новац, а да је жена рачуне узела на своје име, само због тога, да би се права повериоца изиграла, — имао сматрати као умесан, и основан на напред изложеним чињеницама, да, ако жена у кући привређује, и прибавља, да то прибавља мужу на његовој имовини, ако би она имала и своје имовине, коју је у мираз донела, она опет не ужива то имање већ муж, па кад она не прикупља приходе, што се претпоставља, јер нема право на њих, — онда не може ни имати новаца да купује ствари, а у колико би их купила на своје име, претпоставља се, да је то учинила за мужевљи новац. Да је све ово тачно, види се из о.о.с. од 8-II-1906. године бр. 785, која гласи:

„Муж је по § 109 г. з. дужан да се о својој жени стара, а то се његово старање простире и на потребе, које се на њено издржавање односе, па кад је муж дужан, да жену снабдева личним потребама за њено издржавање, која дужност траје докле и брак, онда обавеза мужа за исплату таквих жениних потреба према трећим лицима, не може бити условљена одобрењем мужевљевим за потребне набавке ове врсте. Изречног одобрења мужевљег за те набавке не треба, по томе, што је издржавање жене његова законска дужност по § 109 г. з., те кад је мужевљева обавеза за издржавање женино санкционисана том одредбом грађ. закона, онда жена може и сама чинити набавке ове природе и без нарочитог одобрења мужевљег, а дужност мужевљег плаћања оваквих поруцбина санкционисана је §§ 21 и 630 грађ. зак.“

Према томе, јасно произлази, да постоји законска пресумпција, да су и оне ствари, које служе за личну потребу удате жене, као хаљине, веш, обућа и томе подобно, набављене од стране њеног мужа, па према томе, да приликом пописивања ових за дугове мужевље терет противног доказивања лежи на жени, у случају да она буде тврдила, да су то њене ствари, односно да их је она набавила, у своје име и за свој новац, у колико те ствари неби биле поклоњене од стране мужа — § 777 г. з. Па кад и за ове ствари, личне природе, постоји предпоставка да су мужевље, — онда у толико пре постоји закона претпоставка, да је и намештај, и покућанство, које се у кући налази, у колико оно није у мираз донето — мужевља својина.

III.

Из изложеног произилазило би, да се зависност жене од мужа, о којој је напред било речи, заснива на брачним правилима, из разлога конфесионално-етичких, и обичајних, а при свем том, да има скоро увек јавно-правни карактер, јер се законски прописи, који нормирају и условљавају ову зависност, неби могли уговором између мужа и жене мењати. Због тога и покушаји извесних дужника, који одобравају поступак своје жене, која се јавља као закупац стана, у коме она и муж станују, да би на тај начин претставила, како се покретност, на коју је забрана стављена за дугове мужевље, налази у њеном стану који је она закупила, а слествено и у њеној државини — остају разуме се, без икакве правне важности, јер је § 109 г. з. императивно стављено у дужност мужу као глави и старешини куће и родбине, кућом и имањем управљати, *за снабдевање своје супруге по могућству старати се*, њу од сваке напасти бранити, *и на сваком месту заступати*.. Могла би према томе жена, да стварно закупи стан на своје име, и да јој муж њен одобри тај поступак, могла би она чак да у својој сопственој кући станује са својим мужем, па ипак поред тога свега, морала би имати доказе о томе, да је покретност која се налази у таквом њиховом заједничком стану, односно у таквој кући, — њена својина, ако хоће да ту покретност заштити од пописа због мужевљих дугова.

Што се пак тиче тога, колико ова зависност — пословна неспособност, удате жене, производи правно дејство на право

трећих лица, — могло би се рећи, да акта располагања и задужења имања удате жене и у колико не би била одобрена од стране њеног мужа, не би била апсолутно неважећа. То се види из о. с. Кас. суда бр. 7962 од 9. X. 1899. год. која гласи:

„Истина да по одредбама §§ 109 и 920 г. з. правни посао, који би с киме закључила удата жена, не вреди, ако је постао без одобрења мужа, али неиспуњење прописних форма, при потврди једне исправе, која иначе има свих услова уредног документа о свршеном послу, не може ићи на штету трећих лица, кад је исправа добила облик утврђеног доказа о утврђеном правном одношају“.

Према овој одлуци, као што се види, за сличне случајеве, одобрење мужевље је чисто формалне природе, условљено на брачној зависности жене од мужа. Истина је, да има одлука истог суда, које су контрадикторне горњој одлуци, али, изгледа да у судској пракси горе цитирана одлука односи превагу, и све се више учвршћује.

Милутин Б. Мићовић, судски капетан II кл.

ДА ЛИ ЈЕ ОДРЕДБА § 120 КРИВ. ЗАКОНИКА ДЕРОГИРАНА ОДРЕДБОМ § 66 ВОЈ. КРИВ. ЗАКОНИКА ?

По § 120 крив. законика инкриминише се помагање војнику да побегне из војске, у колико ово не прелази у теже дело, а исто тако и наговарање или потстрекавање војника да побегне из ње. Дело је учињено од момента кад је помагање односно потстрекавање учињено, без обзира да ли је војник побегао или не из војске.

Под изразом „војника“ треба разумети лице које се налази на служби у сталном кадру, дакле на отслужењу свог кадровског рока, а то су, као што је објашњено и у тач. 8 § 6 вој. крив. зак., каплари и редови, односно морнари. Што се, пак, тиче израза „да побегне из војске“, њега треба разумети тако, да се војно лице потстрекава или да се истоме помаже да побегне из војске без намере да се за одређено време у њу врати.

Војно лице може да побегне из војске без намере да се у њу врати за одређено време, али доцније може да се предомисли и покаје, било из моралних побуда, било из страха од казне, па да се после извесног времена драговољно поврати у своју команду. А може да буде и ухваћено у току бекства и да у своју команду буде силом враћено. Питање о томе какво је кривично дело учинило такво војно лице зависи од времена које је провело ван своје команде. Ако каплар или редов, односно морнар, у редовном стању проведе ван своје команде највише до два календарска дана, онда се таква његова радња квалификује као дисциплински иступ из тач. 20 или 21 чл. 5 Уредбе о војној дисциплини, те му се изриче дисциплинска казна. Ако се, пак, у

редовном стању задржи ван команде од два до седам дана, а у мобилном или ратном стању ма за које време до три дана, онда у таквој његовој радњи стоји дело из § 59 вој. крив. зак., а ако се у редовном стању задржи преко седам дана, а у мобилном или ратном стању преко три дана, онда у таквој његовој радњи стоји дело из § 64 вој. крив. зак., те се у оба ова задња случаја кажњава судски.

Према овоме дело из § 120 крив. законика постоји кад једно лице помаже каплару или редову, односно морнару, да побегне из војске, да оде дакле својевољно из ње без намере да се у њу поврати за одређено време, или се у том циљу потстрекава, без обзира да ли је то лице и побегло из команде, а ако је побегло, без обзира колико се ван ње задржало, односно без обзира, да ли је на тај начин помогнуто или потстрекнуто на извршење дисциплинског иступа из тач. 20 или 21 чл. 5 Уредбе о војној дисциплини, дела по § 59 вој. крив. зак., или дела из § 64 војног крив. зак., под условом да помагање не пређе у теже дело.

Међутим једна таква иста одредба постоји и у Војном кривичном законуку. Наиме према § 66 вој. крив. зак. кажњава се оно лице, које подофицира, каплара или редова потстрекава или наговара на извршење дела по § 59 или § 64 вој. крив. зак. или га у извршењу једног од ових дела помаже. А и ово дело постоји од момента кад је потстрекавање или помагање извршено, без обзира да ли је помогнуто или потстрекнуто лице и побегло из команде или не.

Као што се из овог види и дело из § 120 крив. зак. и дело из § 66 вој. крив. зак. имају исте елементе: потстрекавање или наговарање војника на бекство из команде или помагање истих у поменутом циљу.

Пошто према томе обе одредбе инкриминишу исте радње, поставља се питање: кад би коју од њих требало применити и да ли обе ове одребе могу да остану на снази једна поред друге?

Већина коментара Кривичког законика о овоме ништа не каже, иако је Војни кривични законик ступио на снагу 24 фебруара 1930 год., дакле после ступања на снагу Кривичног законика, а већина коментара Кривичног законика рађена је после ступања на снагу Војног кривичног законика. Једино је г. др. Мих. П. Чубински у свом Научном практичном коментару Посебног дела Кривичног законика, који је изradio после ступања на снагу Војног кривичног законика, мишљења да субјекти дела из § 120 Крив. зак. могу бити само грађанска лица, а да војна лица у истим случајевима имају да одговарају по прописима војног закона. Према оваквом његовом мишљењу излазило би, да би грађанска лица у случају потстрекавања на бекство из војске или помагања у истом циљу, одговарала по одредби § 120 Крив. зак., а војна лица за потстрекавање и помагање у истом циљу по одредби § 66 вој. крив. закона:

Међутим овако мишљење г. др. Чубинског је нетачно, погрешно и није засновано на закону из следећих разлога.

Према § 1 вој. крив. зак. војна кривична дела су повреде

војних дужности, која су као таква предвиђена у војном крив. закону. Војна кривична дела могу да буду чиста или права војна кривична дела — *delicta militaria propria*, — и нечиста, неправа или мешовита војна кривична дела — *delicta militaria impropria* — Чиста војна кривична дела су она кривична дела код којих је својство војног лица околност која заснива кажњивост. То су, према томе, она кривична дела, која могу да изврше само војна лица, као што су: самовољно удаљење и бекство из војске (§§ 59-65); повреде стражарске дужности (§§ 81-88) и томе слично. Нечиста, неправа или мешовита војна кривична дела су она кривична дела, код којих је извршиочево својство војног лица околност која заснива или повећава особену кажњивост, кажњивост по особеном — војном законику, — за дело, које је иначе обично кривично дело и које може да изврши и свако друго лице, а не само војно. То су разне злоупотребе у дужности (§§ 127-129); војничке крађе и утаје (§§ 158-160) и томе слично. Обе врсте ових кривичних дела могу да изврше само војна лица.

Али поред ових двеју врста кривичних дела, у Војном кривичном законику налазе се и кривична дела, која нису ни чиста војна кривична дела, ни нечиста, неправа или мешовита војна кривична дела, већ обична кривична дела, али која су предвиђена у Војном кривичном законику због тога, што се тим кривичним делима напада војска као целина, те је законодавац нашао за сходно, да их инкриминише по Војном кривичном законику, да би за њих, нарочито, могао да предвиди строжију казну. Та кривична дела, нису, дакле, никакве повреде војних дужности, као што су у ужем смислу *delicta militaria propria*, и у ширем смислу *delicta militaria impropria*, али су предвиђена у Војном кривичном законику што са војском имају везе, а имају је у толико, што су управљена против ње као целине и њених интереса. Та су кривична дела: издавање непријатељу одзива, лозинке или других знакова распознавања; служење непријатељу као путовођа при његовим покретима или завођење наше или савезничке војске на страну; тровање бунара, кладенаца или извора из којих се војска за време рата снабдева водом (§ 36); прибављање за време мира и издавање страниј власти или лицу војничких тајни и строго поверљивих војних докумената, планова, прописа, упута или наређења, која се тичу земаљске одбране или спољне сигурности државе (§ 42) и томе слично. Субјекти ових кривичних дела, за разлику од *delicta militaria propria* и *delicta militaria impropria*, поред војних лица, могу да буду и грађанска лица, но с тим, да им осуду у редовном стању изричу надлежни грађански судови.

Да се за војна кривична дела, дакле за дела предвиђена у Војном кривичном закону, могу казнити и грађанска лица, дакле да у извесним случајевима и она могу бити субјекти дела предвиђених у Војном кривичном законику, види се из 2 од. § 1 вој. крив. зак., где је речено, да ће се за војна кривична дела изузетно казнити и невојна лица, у колико то војни закон изрично наређује. А кад ће се и у којим случајевима и невојна лица казнити по одредбама Војног кривичног законика, изрично је речено у § 7 истог законика. У овом параграфу набројано је два-

десет и једно дело за које могу бити кажњена и невојна лица, под условом да та кривична дела нису предвиђена као тежа у другом закону. Међу тим кривичним делима налази се дело из § 66 вој. крив. законика.

Па како је за дело из § 120 крив. зак. предвиђена казна затвора до две године, а за дело из § 66 вој. крив. зак. казна затвора без означања минимума и максимума, дакле од 7 дана до 5 година, те према томе дело из § 66 вој. крив. зак. није предвиђено у другом закону као теже, то значи да ће се и грађанска лица, иако се стекну сви елементи дела из § 120 крив. зак., казнити по § 66 вој. крив. зак., а не по § 120 крив. зак.

Из овога јасно излази, пошто је Војни кривични законик ступио на снагу 24 фебруара 1930 год., дакле после ступања на снагу Кривичног законика од 27 јануара 1929 год., да је одредба § 120 крив. зак. дерогирана одредбом § 66 вој. крив. зак. по принципу *lex posterioris derogat legi priori*, те да се потстрекавање или наговарање војника на бекство из команде или помагање војнику у истом циљу, било да је учињено од стране војног лица, било да је учињено од стране грађанског лица, има увек и једино да казни по § 66 војног кривичног законика.

СУДСКА ПРАКСА

Забрана вршења адвокатури за извесно време, коју забрану предвиђа § 3 од 1 Зак. о адвокатима, не односи се на она лица која траже упис у именик адвоката на основу општих услова предвиђених у § 2 Зак. о адв. или која су стекла право на вршење адвокатури по закону који је важио пре ступања на снагу новог Закона о адвокатима. —

(Решење Касационог суда у Београду од 18 септембра 1935 године, Р. бр. 750).

Д. Р. молио је адвокатску комору да му дозволи промену седишта адвокатске канцеларије из Шапца у Владимирце.

Адвокатска комора у Београду решењем од 27 марта 1935 год. Бр. 605 одбија г. Р. од тражења промене седишта своје канцеларије из Шапца у Владимирце са разлога, што је он био судија среског суда у Владимирцима од 11 јануара 1934 год., јер по § 3 Зак. о адв. судије које ступају у адвокатуру не могу исту вршити у месту у коме су биле судије док не прође 5 година, од кад су престале да служе у том месту.

Ну по жалби г. Р. противу овога решења Касациони суд у Београду примедбама својим од 29 јуна 1935 год. бр. 382 поништио је исто решење са ових разлога:

„Погрешно је нахођење одбора коморе да се жалиоци тражењу противи наређење § 3 од 1 нов. зак. о адв. јер да је молилац био у Владимирцима судија и да у томе месту не може вршити адвокатуру док не протекне 5 година, од када је престао тамо да служи. По овом зак. пропису не могу вршити адвокатуру у месту у ком су службовале само оне судије које су изузетно од општих судова из § 2 ступиле у адвокатски ред по специјалном наређењу § 3 зак. о адв. јер се овај пропис не односи на лица која су раније по општим условима за стицање адвокатуре ово право стекла.

Да пропис § 3 од 1 зак. о адв. доиста има овакав смисао а не онај који му даје Одбор коморе види се из самог текста. Наиме, у овом се пропису каже само то да могу ступити у адвокатски ред без прописане вежбе код адвоката и без адв. испита судије које су у том звању провеле најмање 5 година и да те судије неће моћи вршити адвокатуру у месту у ком су службовале док не протекне 5 година од када су престале да служе у том месту и ништа друго. Стога

протезати овај пропис на све судије, дакле и на оне који имају вежбу код адвоката и адвокатски испит, како чини одбор коморе, погрешно је, јер за такво решење нема ослонца у поменутом пропису. Осим тога, оваквом схватању Одбора коморе противи се и сама природа прописа § 3 од 1 Зак. о адв. Овај пропис престава један изузетак од општег правила садржаног у § 2 и као такав он се мора тумачити у најужем смислу, па му се зато не сме давати никакав шири значај од онога који имају речи којима је он исказан. Према томе кад је по пропису § 124 од. II последњи став Зак. о адв. изрично предвиђено: да по молби могу постати адвокати сва лица која су стекла право на адвокатуру по досадашњим законима или су били адвокати у Југославији ако имају услове из § 2 слова а, и б, и ако томе не стоје на сметњи наређења § 4 овог закона онда је Одбор адв. коморе био дужан да оцени наводе и доказе на које се жалилац позива а наиме: да је стекао право на адвокатуру још 1928 год. па да с обзиром на оцену и ових доказа своју одлуку донесе*.

Адвокатска комора у Београду решењем од 10 јула 1935 год. Бр. 1231 понова је одбила молбоца Р. од тражења пресељења канцеларије из Шапца у Владимирце са разлога:

„Усвајајући примедбе Касационог суда као обавезне Адв. комора упустила се је понова у оцену захтева молбоца за промену седишта своје канцеларије из Шапца у Владимирце као и наводе и доказе на које се у својој молби бр. 605 и жалби Касационом суду бр. 758 позвао, па је нашао:

1) По § 1 Зак. о адв. адвокатура се стиче уписом у именик адвоката, а по § 2 у тај именик може бити уписан само онај који поред осталих услова докаже, да је по свршеном правном факултету и положеним испитима провео у вежби најмање 5 год. (§ 5) и да је положио адвокатски или судијски испит. Од ова два захтева закон о адвокатима у § 3 чини изузетак у свом првом ставу допуштајући стицање адвокатуре судијама среских, окружних и трговачких судова, државним тужиоцима и њиховим заменицима, секретарима виших судова са положеним суд. испитом, ако су на тим положајима провели најмање 5 година, али са ограничењем да ова лица неће моћи вршити адвокатуру у оном месту у којем су били на једном од сада поменутих положаја док не прође 5 година од када су престали да служе у том месту — друга реченица ст. 1 § 3.

Молилац Р. решењем ове коморе од 15 марта 1935 год. бр. 514 уписан је у именик адвоката ове коморе са седиштем канцеларије у Шапцу, пошто је поднетим доказима уз молбу доказао да је поред услова из § 2 испунио и услове из § 3 први став прва реченица, да је са положеним судијским испитом провео на положају судијском најмање 5 година, и ако није имао прописану вежбу и адв. испит који су услови за упис у именик адвоката по слову г и д § 2.

2) По § 34 зак. о адв. адвокату је допуштено да промени седиште своје канцеларије али под ограничењем да адвокатуру не може вршити у оном месту у којем је био на једном од положаја поменутих у ставу 1 § 3 зак. о адв. док не прође 5 год. од када је престао да служи у том месту. Према овоме вршење адвокатуре везано је за место у коме се налази стално седиште адвокатске канцеларије, и ако је адвокат овлашћен § 20 зак. о адв. да заступа пред свима судовима, властима и јавноправним телима у земљи, изузимајући иста места у којима је адвокат био на положајима поменутих у § 3 1 став, док не прође 5 год. од када је престао да служи у томе месту.

Ценећи наводе и доказе молибоца Р. Адвокатска комора налази да он нема права да премести седиште своје канцеларије из Шапца у Владимирце, пошто није испунио услове из друге реченице 1 став § 3, јер се његовим признањем у молби бр. 605 за премештај седишта своје канцеларије у Владимирце доказује да је био судија у Владимирцима до 11 јануара 1934 год., те од тога времена није протекло 5 година колико је према алегираној зак. одредби потребно па да може седиште своје канцеларије преместити у Владимирце ради вршења адвокатуре. Према овоме ни Адв. комора не може му одобрити ово премештање седишта његове канцеларије у Владимирце пошто му закон забрањује вршење адвокатуре у том месту све до 11 јануара 1935 год. чиме му се не оспорава право на вршење адвокатуре на осталој државној територији а са седиштем канцеларије у свима местима на територији ове коморе изузимајући Владимирце.

3) Адвокатска комора ценила је у смислу примедба Касационог суда и наводе молибоца Р. у његовој молби Бр. 605 и његовој жалби Бр. 758 да за њега не важи рок од 5 година из § 3 ст. 1 Зак. о адв. сходно § 124 истог закона и да је он стекао право на адвокатуру још 1928 год. јер је после прописаног стажа

од преко 3 и по године положио суд. испит и постао судија јула месеца 1928 године, позивајући се на чл. 11 Зак. о судијама од 4 марта 1911 год. по коме је суд. испит уједно испит за јавне правозаступнике па је нашао да су ти наводи неумесни. § 124 ст. 11 послед. реченица на који се молилац позива и који гласи: „лица која су стекла право на адвокатуру по досадашњим законима или су била адвокати у Краљ. Срба, Хрвата и Словенаца могу по њиховој молби постати адвокати ако имају услове из § 2 а) и ако томе не стоји на сметњи наређење из § 4 овог закона“ — не може се применити на конкретан случај јер овде није у питању право молиоцево на адвокатуру, које му Адв. комора не спори већ је у питању право молиоца на премештај његове канцеларије у Владимирце које право није регулисано овим § 124 већ § 3 ст. 1 реч. 2 Зак. о адвокатима.

Али баш кад би се алегираним прописом из § 124 нормирало питање о избору и промени седишта адвокатске канцеларије и вршења адвокатуре, ипак молилац не би имао право на пресељење своје канцеларије у Владимирце јер он није доказао да је стекао право на адвокатуру по досадашњим законима или да је био адвокат у Кр. Југославији. По § 3 Зак. о правозаступницима за Кр. Србију од 15 јуна 1865 год. који је према § 129 Зак. о адв. од 17 марта 1929 год. престао важити 19 марта 1929 год. када је овај закон обнародован и кога је дана добио обавезну снагу, право на правозаступништво није могао добити онај, који није најмање 3 год. практиковао у суду или код јавног правозаступника и који није положио правозаступнички испит. Уверењем Округног суда у Шапцу од 1 априла 1935 год. Р. 314/35 које је молилац приложио уз жалбу бр. 758 доказано је, да је молиоца Р. као дипломираног правника из Шапца пријавио суду за адв. приправника из Шапца Л. Т. на дан 20-1-1927 год. те да од тога дана па до 19 марта 1929 год. као дана ступања на снагу садашњег закона о адв. и као дана престанка важности закона о правозаступницима за Кр. Србију, није протекло 3 год. за стицање права на правозаступништво по § 3 срп. зак. о правозаступницима, нити је по истеку тога рока за вежбу молилац Р. у см. § 8 поменутог закона положио адв. односно суд. испит, јер је уверењем Среског суда у Лесковцу од 4 марта 1935 год. Бр. 3031, које је молилац приложио уз молбу бр. 514 за упис у именик адвоката доказано, да је он суд. испит положио пре 20 јула 1928 год. кога је дана постављен за судију, те по тадашњем закону о правозаступницима ни тим положеним суд. испитом није стекао право на адвокатуру у толико пре, што се истим решењем доказује да је молилац Р. прекинуо приправничку праксу код адвоката Т. о чему нема доказа да га је у см. § 3 Зак. о правозаст. одјавио код Шабачког суда, и да је решењем Мин. правде бр. 9507 на дан 28 фебруара 1927 год. постављен за правног вежбеника са праксом код Округног суда у Сплиту а не код адвоката.

Позивање молиоца Р. на чл. 11 Зак. о судијама од 4 марта 1911 без важности је за његов случај јер он не говори о стицању права на адвокатуру од стране судија, већ он предвиђа да је суд. испит раван испиту за јавне правозаступнике те да онај који испуњава остале услове из § 3 Зак. о правозаст. не мора полагати правозаступнички испит ако је положио суд. испит.

Према овоме Адв. комора пропис § 3 ст. 1 зак. о адв. правилно је применила у овом случају на Р. јер он није ни тврдио да је он имао вежбу код адв. и адвокатски испит, нити је она у свом поништену решењу бр. 605 сматрала да је Р. уписан у именик адвоката на основу претходне вежбе код адв. већ га је она уписала у именик адвоката, пошто је он доказао како је и у молби бр. 514 за упис у именик адвоката, тврдио и доказао да је на то стекао право, пошто је по положеном суд. испиту провео као судија нижег суда пуних 5 година а то право на адвокатуру са горњим ограничењем његовог решења у Владимирцима Комора му не спори.

Тако исто и позивање молиоцево у жалби бр. 758 на § 125 зак. о адв. неумесно је, јер он до 1 августа 1927 год. није имао вежбе за адв. односно суд. испит више од 7 месеци јер се из уверења Шабачког суда приложеног уз жалбу бр. 758 види да је молилац Р. као дипломирани правник ступио на адв. праксу тек 20 јануара 1927 год. дакле није имао вежбу од 3 год. према закону о правозаступницима да би се на њега према § 125 зак. о адв. могли применити прописи за вежбу и полагање испита из зак. о правозаступницима као повољнији од прописа садашњег закона.

По жалби жалиоца Р. Касациони суд у Београду решењем својим од 18 септембра 1935 год. Р. бр. 750 поништио је горње решење Коморе са разлога: „Погрешно је Одбор те Коморе, и ако је усвојио обавезне примедбе овога

суда, нашао да молилац нема право на пресељење своје канцеларије у Влади-мирце зато што по § 3 од. 1 зак. о адв. не може вршити адвокатуру у томе месту јер није протекло пет година од када је престао да служи у њему као судија.

Из примедба овога суда од 20 јуна 1935 год. јасно излази да се забрана вршења адвокатуре за извесно време, коју забрану предвиђа § 3 од. 1 зак. о адв. не односи на она лица која траже упис у именик адвоката на основу општих услова предвиђених у § 2 Зак. о адв. или која су стекла право на вршење адвокатуре на основу закона који су важили пре ступања на снагу Зак. о адв. од 17-III-1929 год.

Па кад се ова забрана не односи на упис у именик таквих лица, онда је погрешно Одбор Коморе узео да таква забрана има дејство кад је у питању пресељење адвокатске канцеларије по § 34 Зак. о адв. Ово одвајање које чини Одбор Коморе у свом ожалбеном решењу нема никаквог ослоњаца у закону.

Напротив Одбор Коморе био је упућен примедбама овога суда да цени само то да ли је молилац стекао право на вршење адвокатуре по законима који су важили пре ступања на снагу Зак. о адвокатима од 17 марта 1929 год. па да би могао добити право на упис у именик адвоката. Зато је потребно да Одбор Коморе узме поново у оцену ово питање при чему не узети у обзир и нов поднети доказ у жалби бр. 1931*.

Новчане казне изречене за дело из § 120 Зак. о адвокатима изричу се у корист фонда предвиђеног у § 42 кр. зак.

(Пресуда Касационог суда у Београду од 25 јуна 1935 год. Кре. 748).

Пресудом среског суда у Лебану осуђен је Г. Л., због дела из §-а 120 Зак. о адвокатима, са 300 дин. новчане казне у корист фонда из § 42 кз. или да буде пет дана у затвору по § 44 кз. —

Против ове пресуде изјавио је позив државни тужилац и Окружни суд у Лесковцу решавајући по овом позиву донео је пресуду којом је уважио позив државног тужиоца и поништио пресуду Среског суда са разлога, што је овде у питању примена прописа из Закона о адвокатима, дакле, из специјалног закона те нема места примени прописа §§ 42 и 44 кз. Овакво своје уверење суд је засновао на пропису § 13 кз.

Одељење Врховног државног тужиштва у Београду поднело је против ове пресуде Окружном суду у Лесковцу захтев за заштиту закона, налазећи да је повређен материјални закон у пропису §§ 42 и 44 кз. и формални закон у пропису § 7 Зак. о с. к. п. са разлога:

Тумачење прописа § 13 кз. од стране Окружног суда у Лесковцу по коме се прописи општег дела кривичног законика, не могу примењивати на случајеве који се пресуђују по закону о адвокатима неосновано је. Пропис § 13 кз. наређује да се пропис кривичног законика неће примењивати према лицима која се за учињено дело имају казнити по нарочитим законима. Овим прописом се није хтело рећи да се кривични законик уопште неће примењивати према лицима за која важи нарочити закон. Он се неће применити само утолико уколико је прописима посебних кривичних законика његова примена искључена. Да би примена кривичног законика у посебном кривичном законодавству била потпуно искључена, потребно је да сваки посебни крив. законик има свој посебни општи део. Како то није случај ни код најпотпунијих посебних кривичних законика то се у недостатку прописа који би регулисали општи део посебних закона имају да примењују прописи општег дела Крив. законика. То значи да се прописи општег дела крив. законика неће примењивати у споровима који се воде због повреда прописа из споредних законика, у колико први нису дерогирани овим другим. Данас не постоји ни један посебни крив. законик са потпуним општим делом због тога што није ни потребно. Исти је случај и са најпотпунијим специјалним Крив. закоником, са Војним Крив. закоником. У § 3 Вој. кз. изричито се дозвољава примена општег дела Крив. законика и за војна крив. дела, у колико се у њему друкчије не наређује. Када је код њега допуштена примена општег дела крив. законика онда она мора бити допуштена и у крив. споровима по Закону о адвокатима. Ово утолико пре што закон о адвокатима не садржи ни један пропис којим би се дерогирали прописи општег дела Крив. законика.

Према томе налазим да је Срески суд у Лебану правилно поступио кад је на основу § 44 кз. новчану казну од 300 дин. претворио у казну лишења слободе.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Овде треба нарочито подвући још и то да су и државни тужилац и Окружни суд у Лесковцу као и позивни суд, нашли да стоји повреда из § 393 т. 2 у в. § 337 т. 3 Зак. о скп. због тога што је Срески суд при изрицању пресуде применио пропис § 44 кз. а да те повреде нема у примени §§ 70 и 71 кз. у истој пресуди, од истог суда а на коју повреду је Окружни суд морао по службеној дужности pazити. Јер, општи део крив. законика или не важи у целости за кривична дела из Закона о адвокатима, а не може се дозволити такво тумачење § 13 кз. по коме једне одредбе општег дела крив. законика важе и за закон о адвокатима, а друге не.

Напоследку ако би се дозволило да се § 13 кз. тумачи онако како га је тумачио Окружни суд у Лесковцу онда би то значило фаворизирање једних криваца према другим кривцима. Кривци осуђени због повреде § 120 Зак. о адв. који не би могли платити новчану казну остали би некажњени, јер би се ова казна могла извршити само према имућнијим. Оваква толеранција није дозвољена у крив. законодавству.

2. Пресудом Окружног суда у Лесковцу повређен је и пропис § 7 Зак. о скп. По § 7 Зак. о скп. уносиће се новчане казне изречене по њему у фонд за подизање казних завода и т. д. Како се у § 52 Зак. о адв. изрично наглашава да се одредбама Закона о адв. не нарушава право судова да изричу казне по „Закону о поступку о казним стварима“ то судови морају у свим кривичним стварима по закону о адв. да се држе прописа Закона о судском крив. поступку. То значи да ће се и § 7 Зак. о адв. по изричном наређењу § 52 Зак. о адв. увек морати примењивати, кад год се по Закону о адвокатима у ствари изрече новчана казна Другим речима кад год се у овим случајевима изрекне новчана казна, суд ће исту морати изрећи у корист поменутог фонда.

Новчана казна по кривичним стварима из Закона о адв. не би се изрицала у корист фонда за подизање казних завода и т. д. само онда када би Закон о адв. изрично наређивао њено изрицање у корист неког другог фонда, као што је то на пр. учинио Закон о шумама, по чијем § 168 се новчана казна изриче у корист фонда за пошумљавање.

Из изложеног се види да Окружни суд у Лесковцу није правилно поступио кад је у пресуди као позивни суд, изрекао да се новчана казна изречена по § 120 Зак. о скп. не може досудити у корист фонда, већ само у корист државне касе. Оваквм његовом одлуком повређен је пропис § 42 кз. који регулише исту материју као и § 7 Зак. о скп.

Како је пресуду изрекао Срески суд, као кривични суд држећи се наређења § 7 Зак. о скп. то налазим да је он правилно поступио кад је изричући новчану казну по § 120 Зак. о адв. исту досудио у корист фонда из § 42 кз. и § 7 Зак. о скп.

Предлажем зато да Касациони суд изволи у смислу § 357 Зак. о скп. по одржаном јавном претресу пресудом изрећи да је пресудом Окружног суда у Лесковцу повређен материјални закон у пропису §§ 42 и 44 кз. и формални закон у пропису § 7 Зак. о скп.“

Касациони суд у Београду пресудом својом од 25 јула 1935 год. Кру 784 уважио је захтев за заштиту закона, јер је пресудом Окружног суда у Лесковцу од 22 марта 1935 год. Кпр. 186 повређен закон у прописима §§ 42 и 44 кз. са разлога:

„У колико у специјалним кривичним законима није предвиђен који случај онда се он има да подведе под опште прописе кривичног закона. То је смисао § 13 кз. У закону о адв. као специјалном закону, није предвиђено у корист кога фонда уносиће се новчане казне изречене по томе закону нити је предвиђено шта ће бити ако се та новчана казна не може да изврши. Када у томе закону — закону о адвокатима као специјалном нема прописа који предвиђају те материје онда се у таквом случају има да примене општи прописи кривичног закона, а то су пропис § 42 кз. који предвиђа у корист кога се фонда изриче новчана казна и пропис § 44 кз. који предвиђа како ће се поступити кад се новчана казна не може да наплати.

Наведеном пресудом Окружног суда у Лесковцу новчана казна у дин. 300 није изречена у корист фонда из § 42 кз. већ у корист државне касе, а тако исто није предвиђено шта има да се учини у случају да се та новчана казна не може да плати, што је противно пропису § 44 кз.

Из тога се види да је том пресудом Окружног суда у Лесковцу повређен закон у §§ 42 и 44 кз.“

Саопштио,

Јован Д. Смиљанић
секретар Касац. суда

Одредба § 120. Закона о адвокатима обухвата и писање молби — предлога за отварање поступка за посредовање. — Одлука Опште седнице Касационог суда од 21 априла 1935 год. бр. 724.

Адвокатска комора у Скопљу оптужила је В., пензионера из Новог Пазара зато, што је за више лица писао предлоге суду за отварање поступка за посредовање.

Новопазарски првостепени суд нишао је да у представљеној радњи стоји дело из § 120. Закона о адвокатима, па је оптуженог за исто ставио под суд.

По жалби оптуженог, Касациони суд примедбама свога IV одељења од 20. фебруара 1934. г. бр. 291 повиштио је решење првостепеног суда са следећих разлога:

„Погрешно је суд нашао, да у овом случају стоји дело из чл. 120. Закона о адвокатима, кад се из исљедних акта види, да су писмена, које је оптужени писао, молбе, упућене властима а исте се не могу сматрати као исправе о правним радњама или исправе, које иначе имају да служе пред судовима, о којима је реч у § 120. Закона о адвокатима“.

Новопазарски првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће противразлоге:

„Из акта оптужења В., пензионера из Н. Пазара, који је решењем овога суда стављен под суд за дело из § 120. Закона о адвокатима, види се, да је именовани писао предлоге отварања поступка за посредовање — седамнаест комада, које овај суд сматра исправама.

1. Према Уредби о посредовању — чл. 2. предлог за отварање поступка посредовања садржи поред молбе суду и тачно имовно стање предлагача, на случај да суд ово стање и не провери — чл. 4. исте Уредбе под претњом, изложеном у чл. 12. ст. II. исте Уредбе, те се предлог у овом смислу сматра доказан исправом, док се противно не утврди.

2. Сам акт подношења предлога, дужника решава права располагања непокретношћу у погледу оптерећивања или отуђења — чл. 8. поменуте Уредбе.

3. Акт предлога производи дејство забелешке у јавним књигама и штити предлагача од обезбеђења са стране повериоца — чл. 8. Уредбе.

4. За време трајања поступка предлагач је заштићен од извршења наплате.

На основу предњег суд је мишљења да предлог — молба за отварање поступка за посредовање садржи елементе „исправе, које иначе имају да служе пред судовима“, које су предвиђене прописом § 120. Зак. о адвокатима. У осталом овај текст — § 120. Зак. о адвокатима, није таксативно навео, која би се акта сматрала у овом смислу исправом а која не“.

Касациони суд у својој општој седници од 21-IV-934. г. бр. 724 усвојио је ове противразлоге првостепеног суда и решење његово о стављању под суд оптуженог оснажио.

Саопштио,

Тих. М. Ивановић.

Кад се шужена страна, упркос предвиђеној надлежности избраног суда за случај каквог спора, упуштила у спор код другог каквог месно и стварно надлежног суда, значи да се прећушно одрекла уговорне надлежности и да је пришала да јој спор пресуди редован суд

По једном милионском спору који се води већ пуних шест година и по коме је предмет нишао неколико пута вишим судовима па чак и пред општу седницу Касационог суда, одржано је рочиште пред Окружним судом у Ужицу на коме се заступник тужене стране није уопште упустио у изјашњавање о примедбама Касационог суда, већ је истакао приговор ненадлежности суда са следећих разлога :

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

По т. 8. уговора закљученог између обеју парничних странака за случај каквога спора странке су предвиделе избрани суд Инжењерске коморе у Београду, која се клаузула има сматрати као воља уговорача. Према томе излази да Окружни суд у Ужицу није апсолутно надлежан за пресуђење овога спора, а није ни месно надлежан, јер се парничари налазе у Београду, где је и уговор закључен.

Истичући овај приговор ненадлежности, заступник тужене стране молио је суд да ово питање ненадлежности претходно расправи решењем, у коју је сврху положио и таксу из Т. бр. 186. Закона о таксама.

Заступник тужилачке стране навео је да је заступник тужене стране задовољно са истицањем приговора ненадлежности и да је исти приговор истакнут само да би се спор одуговлачио. Налази да је суд надлежан и по § 34. Грађ. суд. пост., по којем се тужбе за испуњење уговора имају поднети суду овога округа где се уговор испунити има, и по § 49. Грађ. суд. пост., јер су обе парничне стране претстале суду да им ову парницу пресуди, иако овај суд не би био надлежан. Па како заступник тужене стране није у смислу друге алинее § 49. Грађ. суд. пост. истакао приговор ненадлежности на време, т. ј. у одговору на тужбу, налази да овај суд има да расправи парницу до краја.

Молио је суд да тужеву страну осуди на плаћање трошкова а да питање ненадлежности, пошто је исто истакнуто исувише доцкан, расправи пресудом о самој спорној ствари.

Окружни суд у Ужицу усвојио је приговор тужене стране и тужбу тужилачке стране одбацио као ненадлежном суду поднету, са следећих разлога:

По свршеном извињању у смислу § 166. Грађ. суд. пост. суд је претходно нашао да је тужена страна на данашњем рочишту истакла приговор ненадлежности овога суда за пресуђење поведенога спора и да се тај приговор у смислу § 112. Грађ. суд. пост. има претходно расправити засебним решењем, за шта је и таксу платила.

Прелазећи на оцену истакнутог приговора ненадлежности, суд је нашао:

Из уговора потврђеног код кварта теразијског у Београду, чији се оверени препис налази у актима спора а који је уговор тужено предузеће закључило са ранијим власницима предузећа, види се да су уговорачи у чл. 8. уговора уговорили „да обе уговорне стране решавање свих могућих спорова по овом уговору поверавају избраном суду који ће именовати надлежна инжењерска комора.“

Овим споразумом странке су у смислу §§ 13. и 531.—540. Грађ. зак. све спорове који би потекли из поменутог уговора, па и овај спор, изузеле из надлежности редовних судова и пренеле их у искључиву надлежност избраног суда. Да такав споразум закључе и да овај спор изузму из надлежности редовних судова и предаду га у надлежност избраног суда, уговорачи су имали право с обзиром на пропис § 438. Грађ. парн. пост. који сада важи, јер су се о предмету спора могле и могу се поравнати.

Тим споразумом обавезана је и тужилачка страна, јер се она у овоме спору појављује као правоприменик ранијих власника предузећа на основу поравнања које је закључила са туженим предузећем на дан 2. маја 1927. г., у коме поравнању обе уговарајуће стране узимају за базу ранији уговор.

Приговор о стварној, апсолутној ненадлежности по § 49. ст. II Грађ. суд. пост. може се истаћи у свако доба парнице и суд мора тај приговор узети у оцену и тужбу одбацити ако нађе да је основан. У овом случају суд сматра да је приговор основан, јер се тиче стварне а не месне надлежности, те се тужба тужилачке стране има одбацити као ненадлежном суду поднета.

Приговор заступника тужилачке стране да је заступник тужене стране задовољно с истицањем приговора о ненадлежности, пошто се тај приговор по алинеи II § 49. Грађ. суд. пост. може истаћи само у одговору на тужбу, неуместан је. Неуместан је због тога што овај приговор није приговор о месној — релативној ненадлежности већ о стварној — апсолутној, а такав се приговор по § 49. ал. II Грађ. суд. пост. може истаћи у свако доба парнице, а и суд је по званичној дужности дужан водити рачуна о својој надлежности и ако нађе да није стварно надлежан, да тужбу одбаци.

Исто тако неумесни су приговори тужилачке стране да је овај суд надлежан за расправу овога спора по § 34. Грађ. суд. пост. јер је спору претходило решење о обезбеђењу овога спора, зато што оба ова прописа говоре о месној а не о стварној надлежности.

Истина, по § 49. ал. II Грађ. суд. пост. о стварној надлежности суд је ду-

жан по званичној дужности да води рачуна и ако при пријему тужбе нађе да није стварно надлежан, да тужбу одмах одбаши, те би се могло приговорити овоме суду зашто тужбу у овоме случају није одмах одбацио већ се упустио у расправу спора тако да је предмет ишао чак до опште седнице Касационог суда. Али и тај приговор био би неуместан, јер је у овоме случају уговором, дакле вољом странака одређена стварна надлежност избраног суда, па су странке од тога уговора могле и могу одустати у свако доба — те због тога суд и није могао без приговора, по званичној дужности да одбаци тужбу, јер је суд иначе, кад уговора не би било, стварно и месно надлежан за расправу овога спора. Тиме што се тужена страна упустила у расправљање овога спора не истичући приговор о ненадлежности све до данас, не може се узети да се она прећутно одрекла тога свога права, јер је њена улога у спору пасивна и она у спору има само да се брани. Кад ће и која ће средства она да употреби, зависи само од ње и ако неко средство не употреби, не може се сматрати да га се одрекла. Друга би ситуација била да је овај приговор истакла тужилачка страна, јер је њена улога у спору активна, нападна, те кад она тужбу поднесе једном суду, има се и мора се сматрати да се одрекла надлежности других судова.

По жалби заступника тужилачке стране Касациони суд је поништио решење првостепенога суда на основу § 325. Грађ. суд. пост. са следећих разлога:

„Погрешно је тај суд у ожалбеном решењу нашао да је у овом случају спорно питање о апсолутној надлежности која се може истицати у току целог спора.

По закону (§§ 6. и 27. Грађ. суд. пост.) апсолутна надлежност одређује се по предмету спора и вредности његовој и тиче се њих. Она је предвиђена у јавном интересу тако да се вољом странака поједини спорови не могу одузимати из надлежности апсолутно надлежних судова и преносити на друге судове.

Према томе, у овом случају где и сам Окружни суд налази правилно да је било могућно уговорити надлежност избраног суда који је иначе за овај спор надлежан, не може бити говора о апсолутној надлежности избраног суда, како је тај суд узео у свом ожалбеном решењу.

Питање о томе који је суд надлежан, било месно било у погледу дотичних лица, какав је овде случај, спада у питање о релативној надлежности, јер не стоји то да је код релативне надлежности реч само о месној надлежности. Под појам релативне надлежности долазе надлежности и у погледу лица, која се као и месна може по закону, како и сам суд налази, мењати вољом странака, што је у овом случају нарочито допуштено и прописано § 433. Грађ. суд. пост.

Према овоме, кад у конкретном случају може бити речи само о релативној надлежности, а не о апсолутној, као што погрешно тај суд узима, онда је погрешно и нахођење суда да се приговор о ненадлежности у сваком случају може истицати у току целог спора, па да би сам суд био дужан да то питање у току целог спора цени и по службеној дужности.

Напротив, По пропису § 112. Грађ. суд. пост. ово питање ненадлежности могло се истаћи само у одговору на тужбу и суд уопште није имао могућности да о њему расправља по службеној дужности.

Сем изложеног, кад је овде у питању законом допуштена уговорна надлежност, онда по § 437. Грађ. суд. пост. странке имају право и одустати од ње. Па кад се тужена страна у овај спор, још давно упустила и о њему врло дуго време расправљала, онда је самим тим у смислу § 532. Грађ. зак. обелоданила своју вољу да, и поред клаузуле у уговору о надлежности избраног суда, расправи овај спор са тужилачком страном пред редовним судом, чиме се конклюдентно одрекла уговорне надлежности.

Ово важи и за случај кад би се узело као несумњиво да се поменута клаузула уговора из 1925. г. о надлежности избраног суда односи и на саму тужилачку банку, што у конкретном случају никако није несумњиво, како тај суд налази.“

Овај нас спор потсећа на оне предратне спорове када су умешни адвокати, „држећи се строго закона“, били у могућности да „возају“ једну ствар док се не би досадило или њима или њиховим властодавцима, или и једнима и другима. И, као што се и раније, у срећна златна времена, дешавало да каква одлука вишега суда изненада прекине „возање“ каквога спора и извијање истога *ad infinitatem*, тако је и сад Касациони суд покушај заступника тужене стране, да сав судски рад од пуних шест година огласи ништавним, јасном одлуком својом демаскирао и спор довео у онај стадиум из којег се назире само једно: његов крај.

Странке су у своме уговору предвиделе надлежност избраног суда Инжењерске коморе у Београду. Значи да су се решиле биле да им евентуалне спорове реши један нарочити суд, један суд ad hoc, чија би се надлежност имала сматрати као апсолутна надлежност sui generis. То је нешто сасвим природно кад се има у виду природа уговорнога односа и стручна спрема чланова једнога избраног суда инжењерске коморе. Међутим, када тужилачка страна, упркос предвиђеној надлежности суда ad hoc, подноси тужбу другом ком (апсолутно надлежном) суду, па се тужена страна упусти у расправљање спора пред истим судом, намеће се један једини закључак а тај је да је пристала да им појављени спор реши не уговорни суд не forum specialis, већ редован суд, коме се обрадила тужилачка страна.

Апсолутна надлежност може се истаћи у свако доба парнице, а о њој мора водити рачуна и сам суд. Али ова апсолутна надлежност мора бити законска, она коју је законодавац предвидео и означио као такву, а то је надлежност с обзиром на природу или на вредност спорнога предмета. Међутим, кад странке у каквом свом уговору предвиде надлежност некаквог форума ad hoc, та се надлежност заиста појављује као нешто нарочито за њих, као нешто што је једино позвано да им спор расправи, под претпоставком да њихова изражена воља у том смислу не претрпи измене. Оне су се сложили да се за правну помоћ обратe нарочитом суду, оне се могу предомислити и одлучити да им исти тај спор расправи редован суд. То је њихова лична ствар и то се не тиче ниједнога суда. Главна је да је суд, коме се обраћају да им расправи спор, апсолутно надлежан и да и једна и друга страна пристају на прећутну измену првобитног споразума.

Овај случај имамо овде. Па како закон не познаје апсолутну надлежност sui generis, то је Касациони суд донео одлуку која се појављује као једино могућна и на закону основана.

Леон А. Амар
судијски приправник.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

ЗАПИСНИК

VII редовне скупштине Адвокатске Коморе у Београду, одржане 27. октобра 1935. године у сали Радничке Коморе у Београду.

Заменик претседника г. Милан Драговић отвара скупштину у 10 часова и чини саопштења о умрлим члановима Коморе у току 1935. године, Стевану Јовановићу из Смедерева, Михаилу Матићу из Шапца, Бран. Лугомирском из Г. Милановца, Др. Андри Живковићу из Јагодине, Угљешу Јовановићу из Београда, Богољубу Вучићевићу из Београда, Исаку Ј. Леви из Београда и Димитрију-Мити Миливојевићу из Београда.

Скупштина им одаје почаст устајањем и узвиком „Слава им“.

Затим поздравља изасланика Министарства Правде г. Стојана Јовановића, начелника Министарства Правде и позива га да заузме почасно место за столом претседништва.

Скупштина поздравља изасланика.

За овим г. Јовановић поздравља скупштину пригодним говором.

Заменик претседника ставља на дневни ред избор три оверача записника и по одобрењу скупштине предлаже Миољуба Мишића, Бору Каменовића и Владимира Закића, све из Београда, што скупштина усваја.

На исти начин по другој тачки дневнога реда изабрани су за бројаче главова Рада Атанасијевић, Драгослав П. Ђорђевић и Љубиша Ивковић, сви адвокати из Београда.

За овим Заменик претседника адв. Драговић ставља на дневни ред извештај Одбора Коморе о раду прошле године и позива секретара Симића да прочита тај извештај. Пошто скупштина изјављује да је упозната са садржином извештаја, заменик претседника отвара дискусију по овој тачки дневнога реда.

За реч се јавља г. Александар Милојковић адв. из Београда, који говори прво о тарифи за адвокатске награде и о врло слабом додељивању награда адвокатима. Замера Одбору Коморе што по овом питању није био у тешњем додиру са члановима Коморе ван Одбора. Затим говори о опорезивању адвоката. Истиче да су адвокати једина професија која је по закону обавезна бесплатно да ради. Додирује питање пискарача.

Реч узима заменик претседника који реагира на критику г. Милојковића. Добија реч г. Антоније Маруџић, адв. из Београда који говори о адвокатском реду у опште а потом о тарифи.

Јавља се за реч г. Павле Тодоровић, адв. из Београда, који се слаже са говором г. Милојковића о тарифи. Поред тога чини предлог да се учини протест против недоношења тарифе на тај начин што би сви адвокати ступили у штрајк за једно краће време.

Реч добија г. Миољуб Мишић, адв. из Београда, који говори о томе да многи адвокати нису чланови Пензионог фонда па предлаже да се за часнике Коморе ти адвокати не могу бирати.

За овим говори г. Фрања Галијан, адв. из Београда о положају адвокатских приправника. Затим говори о сталешкој солидарности адвоката.

Јавља се за реч г. Михајло Миликић, адв. из Београда, који говори о опорезивању адвоката, као члан Пореског одбора.

Како се нико не јавља за реч по овој тачци дневног реда, заменик претседника ставља на гласање извештај Одбора Коморе о раду у прошлој години и скупштина овај извештај усваја.

Прелази се на даљу тачку дневог реда: Завршни рачун за 1934. год. и давање разрешење Одбору за исти, што скупштина једногласно усваја.

За овим заменик претседника ставља на дневни ред предлог буџета за 1936. год. и отвара дискусију по овом питању.

Јавља се за реч г. Александар Милојковић, адв. из Београда, који предлаже да се шефу канцеларије смање припадљности, као и да се смањи члански улог на 30.— дин. месечно.

За овим говори г. Сима Алкалај, адв. из Београда, благајник Одбора Коморе, који реплицира на замерке г. Милојковића.

Говори г. Фрања Галијан, адв. из Београда, који налази да не треба смањивати члански улог.

Потом заменик претседника ставља на гласање предлог буџета за 1936. г. и исти бива примљен великом већином.

Заменик претседника тражи од скупштине овлашћење да се дневни ред може изменити у толико, што ће се одмах ставити на дневни ред тач. 12. а потом тач. 7, 8, 9, 10 и 12, што скупштина усваја.

Реч добија секретар Коморе г. Владимир Симић, адв. из Београда, који чита скупштини предлог резолуције Одбора Коморе, која се односи на питање: заступања преко адвоката пред војним судовима и црквеним судовима православне цркве; увођење судијске независности; на тортуре које врше полицијски органи у току претходне истраге; одузимања права истраге полицијских власти у делима политичке природе; на амнестију свих политичких осуђеника, — коју резолуцију скупштина бурно аklamацијом усваја.

За овим г. Симић чита предлог Др. Звонка Розенбергера и Александра Ристића, оба адв. из Београда, који се односи на досуду трошкова адвокатима од стране суда, који је предлог у вези са предлогом г. Павла Тодоровића, чему се противи г. Др. Радоје Вукчевић, адв. из Београда.

Говори г. Миро Стојановић, адв. из Београда, који се слаже са гледиштем г. Вукчевића.

Јавља се за реч г. Никола Распоповић, адв. из Београда, који говори о тарифи и предлогу г. Павла Тодоровића, с којима се слаже.

Г. Павле Тодоровић наново говори о свом предлогу и моли скупштину да га прихвати.

Јавља се за реч г. Живко Шушић, адв. из Београда, који се слаже са гледиштем г. Рад. Вукчевића у погледу предлога г. Павла Тодоровића.

За овим Влад. Симић чита предлог резолуције у погледу тарифе о наградама адвоката и досуђивању трошкова према данашњем правилнику о наградама, па скупштина предложеној резолуцију усваја.

Затим заменик претседника ставља на гласање предлог г. Тодоровића да

се ступи у штрајк, у знак протеста због недоношења тарифе, па у међувремену г. Тодоровић повлачи свој предлог.

Секретар г. Влад. Симић чита предлог Одбора Коморе о измени чл. 48. Пословника Адвокатске Коморе, односно о додавању новог чл. 48а, који се предлог односи на пријаву и одјаву адвокатског приправника; даље измену чл. 75. истог Пословника; даље у погледу овере записника седнице Одбора Коморе, у погледу кворума за исход седнице, као и за одредбу Пословника о забрани адвоката да буду стараоци по стечају о забранама.

Скупштина све учињене предлоге прима.

За овим заменик претседника објављује да се прелази на тач. 7, 8, 9, 10 и 11 дневнога реда, т. ј. на избор часника Коморе.

По налогу претседника скупштине шеф канцеларије Радомир Стоиловић прозива адвокате, који предају листе у затвореној коверти.

Према списку присутних, у који су се адвокати својеручно уписивали гласало је 129 адвоката, док 19 адвоката није уопште гласало.

Претседник скупштине предаје изборни материјал бројачима гласова уз констатацију, да је укупно предано 129 затворених коверата, и одмах затим прекида рад скупштине и заказује наставак за 16 часова истог дана.

У 16 часова бројачи гласова саопштавају резултат гласања, према коме су изабрани:

За Претседника Коморе:

Владимир Симић са 91 гласом

За Заступника Коморе:

Петар Радојковић „ 70 гласова

За Заменике Заступника Коморе:

1. Боривоје Каменовић	„	122 гласа
2. Милан Костић	„	120 гласова
3. Радован Јеленић	„	107 гласова

За Претседника Дисциплинског Већа:

Стеван Вагнер „ 125 гласова

За Заменике Претседника Дисциплинског Већа:

1. Радован Атанасијевић	„	126 гласова
2. Драгољуб Илић	„	80 гласова

За чланове Дисциплинског Већа:

1. Јован Прендић	„	80 гласова
2. Методије Анастасијевић	„	67 гласова

За чланове Касационог Већа:

1. Станко Павловић, (Смедерево)	„	127 гласова
2. Обрад Благојевић	„	126 гласова
3. Милић Милићевић	„	126 гласова
4. Драгутин Ранковић (Пожаревац)	„	124 гласа
5. Гаврило Леви	„	122 гласа
6. Драгиша Васић	„	122 гласа
7. Бора Н. Поповић	„	113 гласова
8. Павле Тодоровић	„	110 гласова
9. Милан Влајковић	„	92 гласа
10. Драгољуб Симић	„	86 гласова
11. Љубомир Стефановић	„	81 гласом

За чланове Испитне Комисије:

1. Добривоје Петковић	„	128 гласова
2. Љубомир Радовановић	„	126 гласова
3. Др. Војислав Вујанац	„	125 гласова
4. Михаило Тадић	„	125 гласова
5. Александар Павловић	„	122 гласа
6. Др. Радоје Вукчевић	„	121 гласом
7. Др. Владислав Гучић	„	67 гласова
8. Бора Л. Поповић	„	67 гласова

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Како је на данашњој скупштини кворум за избор био 65 гласова у смислу § 89. Зак. о адвокатима, а трећи члан за Дисциплинско Веће Др. Драгомир Исаковић добио је свега 64 гласа, као и 12 члан Касационог Већа Војислав Милошевић свега 47 гласова, то се за трећег члана Дисциплинског Већа и дванаестог члана Касационог Већа има извршити ужи избор, сходно прописима § 61 и 102 Зак. о адвокатима, у вези § 39. истог закона.

Према томе за једног члана Дисциплинског Већа има се извршити ужи избор између Др. Драгомира Исаковића, који је добио 64 гласа и Бранислава Миленковића, који је са 59 гласова највећи иза Исаковића; — док се за једног члана Касационог Већа има извршити ужи избор између Војислава Милошевића, који је добио 47 гласова и Павла Мијатовића, који је са 45 гласова највећи иза Милошевића.

Новоизабрани претседник г. Владимир Симић заузима претседничко место захваљујући се на поверењу и изјављује да ће се, сходно извештају бројача гласова, у недељу, 3. новембра 1935. г. наставити рад скупштине у стану Коморе ради обављања ужег избора за једног члана Дисциплинског Већа између Др. Драгомира Исаковића и Бранислава Миленковића и једног члана Касационог Већа између Војислава Милошевића и Павла Мијатовића.

У 17 часова претседник г. Симић прекида рад скупштине и наставак одређује за недељу, 3. новембра тек. год. у 9 часова у стану Коморе.

Претседник,

Влад. Св. Симић, с. р.

Секретар,

Љ. Димитријевић, с. р.

Оверачи записника:

1. Миољуб Мишић, с. р.
2. Бора Каменовић, с. р.
3. Владимир Закић, с. р.

ЗАПИСНИК

о настављеном раду VII редовне годишње скупштине Адвокатске Коморе у Београду, 3. новембра 1935. год. у стану Адвокатске Коморе у Београду.

Претседник Владимир Симић објављује тачно у 9 часова да се рад прошлонедељне скупштине наставља. На дневном реду је само ужи избор и то: за једног члана Дисциплинског Већа између Др. Драгомира Исаковића и Бранислава Миленковића; и за једног члана Касационог Већа између Војислава Милошевића и Павла Мијатовића. Саопштава, како је већ и објављено, да адвокати могу гласати како који дође у времену од 9—12 часова.

Одмах за овим приступа се гласању на следећи начин: сваки гласач претраже једног од кандидата, кога не жели да бира, на листи, на којој су имена кандидата исписана.

По свршеном гласању, које претседник закључује у 12 часова, констатује се, да је гласало 52 адвоката. Претседник предаје 52 гласачке листе бројачима гласова.

Пошто су бројачи гласова избројали гласове, саопштили су: гласало је 52 адвоката. За члана Дисциплинског Већа добили су: Бранислав Миленковић 33 гласа а Др. Драгомир Исаковић 19 гласова, према чему је за члана Дисциплинског Већа изабран Бранислав Миленковић; за члана Касационог Већа добили су: Војислав Милошевић 44 гласа а Павле Мијатовић 8 гласова, према чему је за члана Касационог Већа изабран Војислав Милошевић.

Примивши материјал од бројача гласова, претседник Владимир Симић саопштава да је за члана Дисциплинског Већа изабран Бранислав Миленковић, адв. из Београда са 33 гласа, а да је за члана Касационог Већа изабран Војислав Милошевић са 44 гласа. Како је овим дневни ред исцрпљен, претседник скупштину закључује у 12.30 часова.

Претседник,

Влад. Св. Симић, с. р.

Секретар,

Љ. Димитријевић, с. р.

Оверачи записника:

1. Миољуб Мишић, с. р.
2. Бора Каменовић, с. р.
3. Владимир Закић, с. р.

ЗАПИСНИК

О извршеном пребројавању гласова на VII годишњој редовној скупштини Адвокатке Коморе у Београду, одржаној 27. октобра 1935. године у сали Радничке Коморе у Београду — угао Немањине и Гарашанинове улице.

Бројачи гласова: Љубиша Ивковић, Радован Атанасијевић и Драгослав П. Ђорђевић

Пошто смо од председавајућег скупштине г. Милана Драговића примили гласачке листе, извршили смо пребројавање истих и установили да их је 129 (стодвадесет девет) на броју, од којих је једна била испуњена само гласовима за председника Коморе и заступника Коморе док за остале часнике није на овој листи било ниједног гласа. Листе смо снабдели округлим штамбиљем комориним (на полеђани) а црвеном оловком ставили смо редне бројеве од 1—129 у десном горњем углу на предњој страни.

Затим смо извршили пребројавање гласова и утврдили да је гласало за:

Претседника Коморе и то:

За Владимира Симића 91, за Милана Влајковића 33, за Милана Драговића 3, за Живка Шушића 1, за Мира Стојановића 1.

Заступника Коморе и то:

За Петра Радојковића 70, за Драгослава Стојановића 53, за Миољуба Мишића 1, за Мира Стојановића 1, за Бору Н. Поповића 1, за Милана Влајковића 1, за Радована Јеленића 1, за Др. Милоша Викторовића 1.

Заменике заступника Коморе и то:

За Боривоја Каменовића 122, за Милана Костића 120, за Радована Јеленића 107, за Милету Обрадовића 11, за Петра Радојковића 4, за Љубишу Ивковића 2, за Александра Качаника 2, за Јована Велимировића 1, за Петра Петровића 1, за Ђорђа Ђурића 1, за Тому Милосављевића 1, за Душана Илића 1, за Живка Тадића 1, за Радомира Филиповића 1, за Др. Миленка Стојића 1, за Милоша Царевића 1, за Стојана Нешића 1, за Мира Стојановића 1, за Александра Милојковића 1, за Методија Анастасијевића 1, за Вељка Петровића 1.

Претседника Дисциплинског већа и то:

За Стевана Вагнера 125, за Бору Н. Поповића 1, за Љубомира Стефановића 1, за Теодора Богатичевића 1.

Заменике претседника Дисциплинског већа и то:

За Радована Атанасијевића 126, за Драгољуба Илића 80, за Љубишу Ивковића 44, за Николу Распоповића 1, за Милана Анимиовића 1, за Александра Милојковића 1, за Милана Живадиновића 1, за Михаила Тадића 1, за Божицара Влајића 1.

Чланове Дисциплинског већа и то:

За Јована Прендића 80, за Методија Анастасијевића 67, за Др. Драгомира Исаковића 64, за Бранислава Миленковића 59, за Гојка Терића 43, за Николу Роловића 39, за Љубишу Ивковића 18, за Павла Моравца 1, за Фрању Галијана 1, за Светислава Панајотовића 1, за Др. Жожу Равника 1, за Др. Младена Радуловића, 1, за Бранка Обрадовића 1, за Петра Јовановића 1, за Луку Пешића 1, за Александра М. Петровића 1, за Николу Распоповића 1, за Милоша Царевића 1, за Душана Илића 1, за Др. Видана Благојевића 1, за Др. Младена Жујовића 1, за Самуила Демаја 1.

Чланове Касационог већа и то:

За Станка Павловића (Смедерево) 127, за Обрада Благојевића 126, за Милица Милићевића 126, за Драгутина Ранковића (Пожаревац) 124, за Гаврила Левића 122, за Драгишу Васића 122, за Бору Н. Поповића 113, за Павла Тодоровића 110, за Милана Влајковића 92, за Драгољуба Симића 86, за Љубомира Стефановића 81, за Војислава Милошевића 47, за Павла Мијатовића 45, за Петра Јовановића-Добарца 41, за Радомира Филиповића 40, за Јована Здравковића 28, за Милоша Неђића 21, за Љубомира Трандафиловића 14, за Живка Тадића 13, за Др. Миленка Стојића 4, за Божидара Влајића 3, за Милана Драговића 2, за Добру Петковића 2, за Петра Вучковића 2, за Александра Павловића 2, за Драгољуба Тодоровића 2, за Мира Стојановића 1, за Др. Војислава Вујанца 1, за Др. Радоја Вукчевића 1, за Љубомира Шантрића 1, за Дмитрија Љотића (Смедерево) 1, за Др. Душана Путника 1, за Владимира Степановића 1, за Др. Владимира Хорвата 1, за Др. Фридриха Попса 1, за Љубомира Радовановића 1, за Бору Л. Поповића 1, за Љубомира Ранковића (Крагујевац) 1, за Милана Костића 1, за Радомира Милаћевића 1, за Трипка Жугића 1, за Војислава Љ. Павловића 1, за Борислава Милојковића 1, за Михајла Лучића (Крушевац) 1, за Петра Марковића (Ваљево) 1, за Драгослава Стојановића 1, за Љубомира Ненадовића 1, за Др. Ивана Рибара 1, за Лазара Кречковића 1, за Михајла Дојчиновића 1, за Владимира Симића 1, за Милана Аћимовића 1, за Михајла Тадића 1, за Борислава Стефановића 1.

Чланове испитне комисије и то:

За Добривоја Петковића 128, за Љубомира Радовановића 126, за Др. Војислава Вујанца 125, за Михајла Тадића 125, за Александра Павловића 122, за Др. Радоја Вукчевића 121, за Др. Владислава Гучића 67, за Бору Л. Поповића 67, за Др. Видана Благојевића 60, за Владимира Симића 36, за Војислава Милошевића 13, за Др. Ивана Рибара 12, за Михајла Миликића 2, за Драгутина Ранковића (Пожаревац) 1, за Павла Тодоровића 1, за Др. Диониса Годину 1, за Љубишу Дмитријевића 1, за Војислава Љ. Павловића 1, за Др. Младена Жујовића 1, за Милана Драговића 1, за Драгољуба Симића 1, за Стевана Вагнера 1, за Милана Фоћића 1, за Николу Најмана 1.

Према томе, изабрани су и то:

За претседника Коморе Владимир Симић са 91 гласом; За заступника Коморе Петар Радојковић са 70 гласова; За заменике заступника Коморе: 1. Боривоје Каменовић са 122 гласа, 2. Милан Костић са 120 гласова, 3. Радован Јеленић са 107 гласова; За претседника Дисциплинског већа Стеван Вагнер са 125 гласова; За заменике Дисциплинског већа: 1. Радован Атанасијевић са 126 гласова, 2. Драгољуб Илић са 80 гласова; За чланове Дисциплинског већа: 1. Јован Прендић са 80 гласова, 2. Методије Анастасијевић са 67 гласова; За чланове Касационог већа: 1. Станко Павловић (Смедерево) са 127 гласова, 2. Обрад Благојевић са 126 гласова, 3. Милић Милићевић 126 гласова, 4. Драгутин Ранковић (Пожаревац) са 124 гласа, 5. Гаврило Левић са 122 гласа, 6. Драгиша Васић са 122 гласа, 7. Бора Н. Поповић са 113 гласова, 8. Павле Тодоровић са 110 гласова, 9. Милан Влајковић са 92 гласа, 10. Драгољуб Симић са 86 гласова, 11. Љубомир Стефановић са 81 гласом; За чланове испитне комисије: 1. Добривоје Петковић са 128 гласова, 2. Љубомир Радовановић са 126 гласова, 3. Др. Војислав Вујанца са 125 гласова, 4. Михајло Тадић са 125 гласова, 5. Александар Павловић са 122 гласа, 6. Др. Радоје Вукчевић са 121 гласом, 7. Др. Владислав Гучић са 67 гласова, 8. Бора Л. Поповић са 67 гласова.

Како је на данашњој скупштини кворум за избор био 65 гласова у смислу § 39 Зак. о адвокатима, а трећи члан за Дисциплинског веће Др. Драгољуб Исаковић добио свега 64 гласа, као и 12 члан Касационог већа Војислав Милошевић свега 47 гласова, то се за трећег члана Дисциплинског већа и дванаестог члана Касационог већа има извршити ужи избор, сходно прописима § 61. и 102. Зак. о адвокатима, у вези § 39. истог закона.

Према томе: за једног члана Дисциплинског већа има се извршити ужи избор између Др. Драгомира Исаковића, који је добио 64 гласа и Бранислава Миленковића, који је са 59 гласова највећи иза Дра. Исаковића; — док се за једног члана Касационог Већа има извршити ужи избор између Војислава Милошевића, који је добио 47 гласова и Павла Мијатовића, који је са 45 гласова највећи иза Милошевића.

Ово долази отуда, што се према дневном реду скупштине имало бирати: 3 члана Дисциплинског Већа, док су количник постигла само 2, и 12 чланова Касационог Већа, док су количник постигли 11 чланова.

У Београду 27. октобра 1935. године.

Бројачи гласова

1. Љубиша Ивковић, 2. Радован Атанасијевић, 3. Драгослав П. Ђорђевић.

Прешеднику VII редовне годишње скупштине Адвокатске Коморе у Београду.

Доле потписани бројачи гласова враћају уз овај записник све примљене гласачке листе на даљи поступак.

27.-X.-1935. год. у Београду.

Бројачи гласова:

Љубиша Ивковић с. р.

Радован Атанасијевић с. р.

Драгослав П. Ђорђевић с. р.

Измене и допуне пословника Адв. коморе.

VII редовна годишња скупштина одржана 27. октобра и 3. новембра 1935. год. у Београду по смислу § 43. под а) Зак. о адвокатима а у кругу своје надлежности изменила је, односно допунила Пословнике Адвокатске Коморе у Београду, и то на овај начин.

§ 38

Мења се и гласи:

„О раду сваке седнице водиће се записник у који ће се укратко убележавати: имена присутних, предмети, расправе, предлози са именом предлагача, закључци, време рада.

Одвојено мишљење уноси у записник дотични одборник.

Записник оверавају претседник, секретар и сви присутни чланови Одбора.“

§ 39

Мења се и гласи:

„За важност одлуке треба да је присутно седници најмање 12 чланова Одбора у који број улазе претседник и његов заменик. Одлука је пуноважна кад за њу гласа већина присутних. Код подељеног броја гласова сматраће се да је предлог, односно предмет који је стављен на гласање, одбијен.

Гласање почиње од најмлађег члана тако да претседник гласа увек последњи.“

§ 48

Мења се и гласи:

„Именик адв. приправника је званично установљени списак приправника који су на пракси код адвоката чланова Београдске Коморе.

Он ће се водити по смислу §§ 42.-47., у колико се ове одредбе могу применити. Из именика се мора видети легитимација дата за заступање адвоката у см. § 26. Закона о Адвокатима.“

§ 48a

Нов и гласи:

„За упис у именик адвокатских приправника подноси се писмена молба са доказима предвиђеним у Закону о адвокатима.

Сем тога молилац ће у молби означити: 1) да с платом не врши државну или другу коју јавну или приватну службу; 2) да не врши занимање које се не слаже са угледом и чашћу адвокатског приправника; 3) да ли је војску одслужио, или ако није како је регулисао војну обавезу (ослобођен, добио продужење рока за служење у кадру и т. сл.); и 4) да се обавезује да ће сваки прекид вежбе преко петнаест дана пријавити Одбору одмах, а најдаље за седам дана, а иступање најдаље за десет дана.

Адвокат, у чију канцеларију приправник ступа, дужан је на истој молби

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

означити кога дана је приправник почео вежбу у његовој канцеларији, затим ће потврдити да јемчи да су сви наводи изнети у молби истинити; да у погледу прекида вежбе и иступања приправника прима све оне обавезе које је и приправник на себе примио; и најзад, да се обавезује да ће приправника запослити у разним гранама адвокатскога занимања сходно §-у 11. Закона о адвокатима.

Уз молбу се прилаже прописна уписница у готову и остале таксе.

Приликом иступања или тражења потврде стажа, адвокат и адв. приправник поднеће писмену претставку, у којој ће, поред осталог, потврдити да је приправник био за све време запослен само и једино у адвокатској канцеларији. Ако је било прекида у вежби изјавиће у коме периоду је тај прекид извршен, а ако није било, о томе ће се изрично изјаснити.“

§ 70

Мења се и гласи:

„Адвокат не може бити старалац стечишне масе, нити старалац по обезбеђењима и извршењима.“

§ 75

Мења се и гласи:

„Почетак вежбе мора се пријавити Одбору најдаље за десет дана, прекид вежбе преко петнаест дана најдаље за седам дана по истеку петнаест дана, а иступање најдаље за десет дана по иступању, јер се иначе као дан почетка вежбе узима дан кад је пријава стигла Одбору, а време прекида и дан иступања утврдиће Одбор по слободној оцени.

Дужност ових пријава лежи на адвокату. Ако он ово пропусти учинити, приправник ће моћи то и сам доставити Одбору Коморе.

Неверно пријављивање почетка вежбе, прекида или иступања, привилност вежбе, повлачи за адвоката казну из § 55. тач. б) Зак. о адвокатима, а за адв. приправника казну из § 55. тач. в) истог закона, поред тога што се време неверно пријављено као и време привидне вежбе неће рачунати у стаж (вежбу).“

* * *

Горње измене и допуне достављене су Господину Министру правде на одобрење. Чим их Господин Министар одобри, биће отштампане у Службеним Новинама и на тај начин добити обавезну снагу.

Уредништво.

ЗАПИСНИК

XVIII седнице Адвокатске Коморе у Београду, одржане 16. октобра 1935. г.
у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Заменик председника Милан Драговић, чланови олбори: Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Др. Јанко Олип, Тришко Жугић, Др. Видан Благојевић, Владимир Симић, Милорад Павловић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Драгомир Ивковић и Лука Пешић.

Извилили се због недоласка: Војислав Милошевић, Љубиша Димитријевић, Драгослав П. Ђорђевић и Младен Цинцар Јанковић.

Заменик Претседника Милан Драговић отвара седницу у 6 час. по подне и даје реч секретару Владимиру Симићу да реферисе по предметима из свога делокруга. По реферату секретара Симића доноси се ове одлуке:

Одобрава се Михаилу Ј. Кречковићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Др. Драгољубу Росићу, адв. из Шапца пресељење канцеларије у Владирице у смислу примедба Касационог Суда у Београду, с тим, да Др. Росић претходно плати 610.— дин. и то: 300.— дин. таксе за Комору, 250.— динара државне таксе и 60.— дин. за оглас у Службеним Новинама.

Одобрава се Милошу Вукићевићу, адв. из Београда пресељење канцеларије у Пирот, с тим, да плати 250.— дин. државне таксе и 60.— дин. за оглас у Сл. Новинама. Рок за пресељење није установљен, већ пошто је молилац испунио зак. услове, пресељење ће моћи извршити одмах, чим таксу положи.

Одобрава се Лују Карготићу упис у именик адв. приправника на вежби код адвоката Доброслава Пекоте у Београду.

Одобрава се Чедомиру Босићу упис у именик адв. приправника на вежби код Владимира Симића, адв. у Београду.

Одобрава се Кости Јанаћковићу упис у именик адв. приправника на вежби код Владимира Маршићанина, адв. у Аранђеловцу.

Одобрава се Милошу Тошићу упис у именик адв. приправника на вежби код Миодрaга Васића, адв. у Чачку.

Одобрава се Надежди Вукадиновић упис у именик адв. приправника на вежби код Милоша Вукадиновића, адв. у Паланци.

Решено је да се Никола Ковачевић, адв. из Ваљева, а који се стално налази у Мионици, наредбом позове да у року од 20 (двадесет) дана тражи пресељење канцеларије из Ваљева у Мионицу и плати 610.— дин. на име коморске, државне и огласне таксе, с тим, да ће, ако по наредби не поступи, бити избрисан из именика адвоката.

Одобрава се Живадину Милићевићу, адв. приправнику, прелаз из канцеларије Владимира Мишића у канцеларију Павла Павловића, адв. у Београду, ради продаје вежбе.

Брише се из именика адв. приправника Никола Радовановић под 7. октобром 1935. год. због ступања у војску ради отслужења кадровског рока.

Брише се из именика адв. приправника Милан Плавшић под 30. септембром 1935. год. због ступања у војску ради отслужења кадровског рока.

Брише се из именика адв. приправника Милоје Лукић под 13. октобром 1935. год. због ступања у војску на отслужење кадровског рока.

Брише се из именика адв. приправника Крстивоје Обрадовић под 13. октобром 1935. год. због ступања у војску на отслужење кадровског рока.

Брише се из именика адв. приправника Војислав С. Поповић под 14. октобром 1935. год. због ступања у војску ради отслужења кадровског рока.

На тражење Београдске Финансијске Дирекције Бр. 17912 од 7.-X.-1935. год. делегирају се за чланове у Рекламациони Одбор Савко Дуканац и Трипо Жугић а за заменике Сима Алкалај и Драгомир Ивковић.

Решено је да се Комора придружи тражењу Адвокатске Коморе у Загребу Бр. 2709 од 8. октобра 1935. год. које је упутила Министарству Правде поводом најновије уредбе о заштити земљорадника.

Констатује се, да се Арсеније Батинић, који је решењем Коморе Бр. 1382 од 27. августа 1935. год. избрисан из именика адвоката, није на пом. решење жалио у прописаном року, те се решење о брисању проглашава извршним, с тим, да се даље по Закону поступи.

На питање Савеза Адвокатских Комора Бр. 457 од 11.-X.-1935. поводом примене § 43. сл. ж.) Зак. о адвокатима, решено је да се одговори, да Комора овај пропис никад није применила непосредно, али да сматра, да је овај пропис добио посредну примену оснивањем Пензионог Фонда.

Прочитан је акт Др. Радоја Вукчевића, адв. из Београда Бр. 2011 од 16.-X.-1935. год., у коме износи неколико предлога за годишњу скупштину Коморе, па је решено, да секретар Симић престилизује извесне реченице и изнесе на идућу одборску седницу ради доношења одлуке.

Члан Одбора Др. Иван Рибар предлаже да се скупштини учини предлог да ове године не бира председника Коморе, већ да тај избор изврши идуће године, а за то време да садашњи Заменик Претседника Милан Драговић врши дужност претседника, као што је то и до сада чинио.

Поводом овога развила се дискусија, у којој је учествовало више чланова одбора, па је на крају постигнута сагласност у томе, да се конференцији адвоката, која се има одржати у суботу 19. ов. мес. у стану Коморе, изнесе предлог у том смислу, али не као предлог Одбора, већ као предлог неког од чланова Одбора Коморе, да би се видело расположење адвоката за овакву ситуацију.

Секретар Владимир Симић извештава, да је Министарство Правде доставило Комори 7 примерака извештаја о предоснови грађанског законика за Краљевину Југославију, који је саставио г. Др. Иван Мауровић, члан комисије за израду општег грађанског законика, с тим, да се Министарству достави мишљење Коморе до 1. априла 1936. године.

По један примерак овог извештаја узели су: Др. Иван Рибар, Др. Јанко Олип, Трипо Жугић, Др. Видан Благојевић, Сима Алкалај и Драгомир Ивковић.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Пошто је дневни ред седнице исцрпљен Заменик Претседника Милан Драговић закључује исту у 8 часова по подне.

Записник је прочитан и примљен.

(Следећу потписи присутних чланова и овера Заменика Претседника и секретара).

ЗАПИСНИК

XIX седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 23. октобра 1935. год. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Заменик Претседника Милан Драговић, чланови одбора: Војислав Милошевић, Др. Иван Рибар, Тришко Жугић, Др. Видан Благојевић, Владимир Симић, Милорад Павловић, Милан Живадиновић, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Драгослав П. Ђорђевић, Младен Цинцар Јанковић, Др. Јанко Олип, Савко Дуканац.

Извинили се: Др. Миленко Стојић, а Сима Алкалај се налази на путу.

Заменик Претседника Милан Драговић отвара седницу у 6 часова по подне и даје реч секретару Владимиру Симићу да реферише по предметима из свога делокруга. По реферату секретара Симића доносе се ове одлуке:

Поводом предложених примедба и жеља, које да се изразе у смислу § 43. под з) Зак. о адв. и § 11. Пословника Коморе, Одбор је, по прочитању акта Др. Радоја Вукчевића Бр. 2011/35. и саслушавши реферат секретара Владимира Симића одлучио, да се примедбе и жеље изложене у реферату прихвате као предлог Одбора за скупштину у стилизацији како је она у овом акту учињена.

Прочитан је акт Бр. 2029/35. у коме је члан Одбора Милан Живадиновић предложио извесне измене Пословника Коморе и после вођене дискусије по овим предлозима Одбор је одлучио, да се прихвате ови предлози као предлози одборски за скупштину, с тим, да се у измену § 48. не уноси обавеза адвоката и адв. приправника да акт којим се пријављује адв. приправник признају за свој односно у унутрашњости оверавају код Среског суда, као и пасус, у коме се налаже Одбору да мора пријавити случај фиктивног стажа држ. тужиоштву.

Прочитан је акт Бр. 2047/35. Др. Звонка Розенбергера и Ал. Х. Ристића у коме је благовремено поднет предлог у погледу важности правилника о наградама адвоката, па је решено, да се изнесе пред скупштину.

Одобрава се Др. Александру Грину упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Миодрагу Стојковићу пресељење адв. канцеларије из Јагодине у Деспотовац.

Брише се из именика адв. приправника Др. Леон Претнер с тим, да му се у вежбу не признаје ни један дан, пошто се налази у служби код Нар. Банке.

Брише се из именика адв. приправника Добривоје Жикић под 11. октобром 1935. год. због ступања у војску на отслужење рока у кадру.

Одобрава се Василију Миловановићу упис у именик адв. приправника на вежби код адвоката Рајка Атанацковића у Београду.

Одобрава се Војиславу Ерићу упис у именик адв. приправника на вежби код Милана Цвијановића, адв. у Београду.

Заменик Претседника Милан Драговић даје реч секретару Љубиши Димитријевићу да реферише по предметима из свога делокруга. По реферату секретара Димитријевића доносе се одлуке по тужбама против адвоката које се по Закону о адвокатима не могу објављивати.

Реч добија члан одбора Др. Иван Рибир и каже, да, пошто је ова седница последња пред скупштином на којој ће се изабрати претседник, држи да погађа мишљење свих чланова ако у име њихово предложи да се закључи:

Да је Заменик Претседника Драговић у вршењу дужности кроз цело време водио послове са пуно такта, умешности, објективно и непристрасно имајући у виду достојанство Адвокатског реда, као и ауторитет Коморе.

Подвлачи, да је он унео хармонију у редове Управе а овој хармонији има се захвалити да је Управа била у могућности посвршавати у интересу нашег реда све поверене јој послове. Предлаже да се овај закључак унесе у записник, благодари Драговићу за успешан рад и моли да се његов предлог прими.

Седница једногласно усваја предлог Др. Рибара.

Члан Одбора Милан Живадиновић предлаже, да се на годишњој скупштини у недељу изврши са престанком скупштине замена неких тачака дневног реда, односно, да се пре тачке избора Претседника Коморе стави тачка предлога по § 11. Пословника Коморе, јер ту има озбиљних питања за дискусију, а чланови се обично разиђу чим се сврши избор. Одбор прима овај предлог.

Заменик Претседника Милан Драговић закључује седницу у 8 ч. по подне. Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера Заменика Претседника и Секретара).

ЗАПИСНИК

I седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 30. октобра 1935. год. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Претседник Владимир Симић, Заменик Претседника Милан Драговић, чланови Одбора: Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Тришко Жугић, Др. Видан Благојевић, Милорад Павловић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Младен Цинцар Јанковић, Војислав Милошевић, Др. Јанко Олип, Драгослав П. Ђорђевић.

Претседник Владимир Симић отвара седницу у 6 час. по подне и у подужој речи износи ово:

Да није имао прилике да се захвали на избору и великом поверењу, које му је указано избором за претседника Адвокатске Коморе, јер је приликом саопштења резултата избора било присутно само неколико колега. И сама скупштина била је слабо посећена, што се са жалашћу мора констатовати.

Овим избором је у ствари извршено попуњавање одбора. Протекле су две године мандата и остао је мање времена за рад на самим тим и мање могућности да се рад у одбору активира. Истиче, даље, да не жели да даје програмска изјашњавања, јер је програм одбора и претседника садржан у самом закону о адвокатима. Изјављује да ће вршити законом прописану дужност и да ће се свесрдно старати да се границе обележене у закону не прекораче.

Истиче да се у границама Закона има још доста да учини. Време пролази, Комора као институција живи, па је разумљиво да се у томе троши, а с друге стране искуство и пракса сами собом указују на нове потребе и на оно што није било узето довољно у обзир. Жели да преузме иницијативу за дискусију по разним питањима, како би одбор донео потребне закључке.

За овим излаже конкретно:

1) Систем рада у Одбору Коморе је колективан. Ради бољег свршавања послова постоје ужи одбори.

Нужно је да одбори послују стално и о своме раду обавештавају Одбор Коморе повремено. Стога подноси као предлог за дискусију следеће: да наши одбори сваког месеца или бар двомесечно, али што чешће то боље, подносе Одбору Коморе извештај о своме раду; да воде о свом пословању записник или књигу и да у својим извештајима обавештавају о стању ствари и подносе предлоге које сматрају за оправдане.

2) Пословници Коморе треба да се допуне и измене. Има прописа који су пали у неупотребу, има их који се примењују друкчије него што гласе, а пракса је установила по појединим стварима поступак који се не заснива на прописима пословника. Да би се наши пословници правилно саобразили потребама нужно је да ужи одбори, а и сам Одбор Коморе у току ове године поднесу предлоге за дискусију у циљу тих измена.

3) Ради непосредније контроле пословања било би корисно, да чланови Одбора Коморе сваког дана бар један сат дежурају, а како има мање чланова него дана у месецу да претседништво дежура већи број дана у месецу. Ово би било zgodно јер би дежурни члан био обавештен о ономе што је тога дана рађено у Комори па би на седницама могао, било тражити обавештења, било покретати питања која су му на тај начин постала позната.

4) Чланарина се не може само егзекутивним путем наплаћивати. Како је ово питање од велике важности за даљи успешнији рад одбора то би требало поред егзекутивне наплате, предузети извесне кораке у циљу да се што већи број чланова наше коморе заинтересује за рад и у раду учествује. Ово би се постигло тиме што би одбор предузео иницијативу да се оснује једно удружење

или клуб адвоката са циљем да се одржавају састанци, конференције и предавања на којима би се третирала питања из адвокатуре, правосудја и опште управе и где би поједини чланови било путем својих реферата, било учествовањем у дискусијама ближе се заинтересовали за саму Комору, њену функцију и корист која из рада Коморе проистиче за све чланове. И сам Одбор могао би преузети иницијативу за конференције и предавања, јер по § 44. т. 1. и 43. т. 3. Зак. о адвокатима Адвокатској Комори припада једна врста законодавне иницијативе па се таква иницијатива не може успешно предузимати, ако се питања која су на дневном реду не продискутују и о њима што већи број чланова не обавештава.

Таквим начином не само да би се заинтересовали адвокати за рад Коморе већ би се и циљеви постављени у Зак. о адв. несумњиво успешније спроводили. На крају је молио Одбор да га у овоме раду помогне наводећи да ће за идућу седницу ставити на дневни ред ова питања а исто тако и друга која буду од стране чланова Одбора Коморе покренута како би се по свима њима донели потребни закључци.

Саопштава да је упражњено једно место члана Одбора и једно место секретара у Одбору, па је предложио да се кооптирање члана Одбора обави на тај начин што ће се вући коцка између оних кандидата који су на прошлој скупштини, односно на скупштини од 1933. г. добили по 208 гласова а то су г. г. Бора Н. Поповић, Александар Павловић и Др. Радоје Вукчевић.

Одбор прихвата предложени начин за кооптирање једног члана Одбора, па председник Симић вуче коцку и извлачи Др. Радоја Вукчевића, према чему је Др. Вукчевић кооптиран за члана одбора Коморе.

Истовремено председник Симић извештава, да је упражњено и једно место секретара у Одбору, па за секретара предлаже члана одбора Драгомира Ивковића, што одбор једногласно прима, па је тако за секретара изабран једногласно Драгомир Ивковић.

У вези говора и предлога председника Симића члан одбора Милан Живановић предлаже да се продискутује и донесе одлука о оснивању три нова ужа одбора и то:

1) Одбор за чланске улоге са задатком да проучи питање наплате чланских улога, да по тој материји подноси реферате и предлоге одбору Коморе и да контролише наплату улога. Одбор сачињавају три члана одбора Коморе.

2) Одбор за пројекте Закона и Уредаба, да проучава пројекте Закона и Уредаба, који се шаљу Комори на мишљење; да по овим предметима подноси благовремено Одбору Коморе реферате, који ће служити као база за мишљење, које одбор треба да достави надлежном Министарству; да се интересује за пројекте Закона и Уредаба, који се спремају, а нису послани Комори на мишљење и дејствује да се Комори доставе; да се стара да се формирана мишљења одбора Коморе по овој материји предају јавности путем штампе и евентуалних предавања. Овај одбор сачињавају 6 чланова Одбора Коморе.

3) Одбор за измену пословника са задатком да спреми измене и допуне Пословника Адвокатске коморе у Београду. Овај одбор сачињавају пет чланова Одбора Коморе

За овим се доносе ове одлуке:

Одобрава се Др. Владимиру Јамбришаку упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Брише се из именика адвоката Др. Милош Дробњакковић под 17.-X.-1935. год., пошто је тога дана постао јавни бележник у Херцеговном.

Брише се из именика адвоката Александар Ђурић под 25.-X.-1935. год., пошто је постао виши секретар Ген. дирекције држ. железница, с тим, да му се за преузиматеља именује Сава Живановић, адв. из Београда.

Брише се из именика адвоката Милош Недић под 23.-X.-1935. год., пошто је постављен за државног саветника, с тим, да му се за преузиматеља канцеларије именује Др. Радоје Вукчевић, адв. из Београда.

Брише се из именика адв. приправника Војин С. Јакић под 15.-X.-1935. год. пошто је ступио у кадар на отслужење рока.

Одобрава се издатак од 450.— за купљене четке и бартвише за Трговачки суд.

Исто тако у принципу се одобрава набавка намештаја за адв. собу у Трговачком суду и телефона, с тим да се 6 — шест комада столица стави суду на расположење.

WWW.UNILIB.RS Решено је да се напише акт старешини Среског суда за град Београд поводом адвокатске собе и разношења намештаја из исте, као и да председник Симић лично интервенише, да се пом. соба доведе у ред.

Пошто је дневни ред данашње седнице исцрпљен председник Симић за кључује исту у 20 часова.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера председника и секретара).

ЗАПИСНИК

II седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду одржане 6. новембра 1935. год, у 18 часова у Београду.

Присутни: Председник Владимир Симић, Заменик Председника Милан Драговић, Чланови Одбора: Војислав Милошевић, Др. Иван Рибар, Тришко Жугић, Др. Видан Благојевић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Љубиша Димитријевић, Драгомир Ивковић, Лука Пешаћ, Младен Цинцар Јанковић.

Извинили се због недоласка: Савко Дуканац, Др. Миленко Стојић, Др. Јанко Олић, Милорад Павловић, Др. Радоје Вукчевић и Драгослав П. Ђорђевић.

Председник Владимир Симић отвара седницу у 18 часова и одмах говори о трагичној смрти пок. Добривоја Јовановића, адв. из Београда, кога је из револвера убио у његовој канцеларији Јаков Кнебл, столарски мајстор, на дан 5. окт. мес. Извештава да ће се овај случај свестрано испитати не само у издази коју воде државне власти, већ и од саме Коморе.

Одлучно се да на данашњем погребу говори у име Коморе и свих колега и да се опрости са пок. Добривојем, који је био и члан Дисциплинског Већа. Свој говор дао је новинарима само под условом, да га у својим листовима у целини штампају, да би се на тај начин колико толико умањио рђав ефекат, који је створен писањем листова, нарочито листа Време.

Члан одбора Милан Живадиновић скреће пажњу на незгодну стилизацију званичног комуника Управе града Београда, публикованог у Правди од 7.-XI.-1935. год. те Одбор решава, да се одмах учини исправка. Исправку је одмах издиктирао председник Симић и иста је у његовој стилизацији са незнатним допунама једногласно прихваћена, с тим, да се пошаље и оним листовима, који буду, осим Правде, публиковали званични комуника Управе града Београда.

За овим председник Симић извештава одбор, да је присуствовао седници Управног одбора Пензионог Фонда на дан 5. XI. 1935. год.. Саопштава да је Пензион фонд купио имање у Дечанској улици и да ће с пролећа почети са грађном палате, у којој би могао бити изграђен подесан стан за Комору. О детаљима разговараће се накнадно.

Благајник Сима Алкалај чита благајнички извештај за октобар 1935. год. и исти се прима без приметбе.

Секретар Драгомир Ивковић реферирше по предметима из слога делокруга, па се доносе ове одлуке:

Одобрава се Николи М. Трифуновићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Милошу Вукадиновићу, адв. из Паланке, да пресели канцеларију у Београд, с тим, да му се за преузиматеља канцеларије у Паланци именује Живојин Јелић, адв. из Паланке. Пресељење ово може извршити у скраћеном року од 15 дана по публиковању огласа у Службеним Новинама.

Брише се именика адвоката Др. Владимир Глазер, адв. из Београда, под 11. октобром 1935. год., пошто је тога дана постављен решењем Министра Правде Бр. 101836 за јавног бележника, с тим, да му се за преузиматеља канцеларије именује Јосип Завиновић, адв. из Београда.

Одобрава се Бошку Милићу упис у именик адв. приправника на вежби код Димитрија Љотића, адв. ч Смедереву.

Одобрава се Милошу Ратковићу упис у именик адв. приправника на вежби код Радована Николијевића, адв. у Београду.

Брише се из именика адв. приправника Милутин Ђуришић под 26. октобром 1935. год, пошто је ступио у државну службу.

Брише се из именика адв. приправника Драган Златановић под 15. октобром 1935. год., пошто је ступио у војску на отслужење кадровског рока.

Одобрава се Витомиру Станисављевићу упис у именик адв. приправника

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

на вежби код Чедомира Плећевића, adv. у Аранђеловцу, с тим, да покаже оригиналну диплому када буде тражио потврду вежбе.

Издаје се Александру Трифунцу, adv. приправнику из Београда, уверење о приправничкој вежби без прекида вежбе.

Одобрава се Милану Фотићу и Антуну Бојанићу да и даље држе adv. канцеларију у згради Академије Наука, у коју се недавно уселио Трговачки Суд, с тим, да не истицу адвокатску таблу на улици при улазу у зграду.

Секретар Љубиша Димитријевић реферише по предметима из свога делокруга-тужбе против адвоката па се доноси одлуке које се по Зак. о адвокатима не могу објављивати.

Решено је да се напише акт Среском суду у Жабарима поводом заступања странака у кривичним процесима од стране Арсенија Батинића, који је избрисан из изменика, с позивом на § 22. Фин. Закона за 1934./35.

Претседник Симић покреће питање дежурња чланова Одбора у Комори, па је једногласно решено, да се дежурство уведе. Време од када ће се почети са дежурством и сат у који ће се се дежурати, као и ред којим ће дежурство почети, одредиће сам претседник накнадно.

За овим претседник Симић закључује седницу у 20 часова.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потпису присутних чланова и овера претседника и секретара).

ПРИКАЗИ

J. M. Péritch: De la compétence judiciaire en matière matrimoniale dans le Royaume de Yougoslavie, Belgrade-Paris. Les Editions internationales, 1934. Extrait de l' Annuaire de l' Association Yougoslave de Droit International, deuxième volume 1934. — De la cession de créances dans le droit civil serbe. Cedam. Casa editrice Dott. Antonio Milani, Padova 1935—XIII. Estratto dagli „Studi in memoria di Aldo Albertoni“, vol. III.

Г. Живојин Перић са две своје горње расправе задужио је поново правике и унео нову светлост у комплекс правних проблема везаних за питања која расправља.

Судска надлежност у брачним споровима јесте важно правно питање с погледом на неизједначено материјално правно законодавство код нас и тешкоће око изналагања извора и систематисања судске праксе. С једне стране црквена надлежност а с друге стране надлежност редовних судова ушле су једна у другу како по старом предатном законодавству, тако и по поратном, нарочито оном, које је донето у вези са овлашћењима из Устава разних признатих вероисповести, тако да је се у овом комплексу питања веома тешко снаћи.

Своја излагања г. Перић је поделио на она која се односе на црквено и на она која се односе на ланчко законодавство. У прву групу долазе законодавства Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске и Славоније, у другу групу долазе законодавства Србије (по изузетку), Словеније и Далмације, и Војводине.

У Србији црквени суд је надлежан за испит, поништај брака, одвајање од стола и постеле и развод брака, дакле за питања која се односе на личност супружника. По материјалним — новчаним питањима надлежан је редован суд. Црквени је суд сем тога надлежан да решава начелно о томе: да ли жена има право на издржавање од мужа било за време спора око уништаја и развода брака или око раздвајања од стола и постеле, као и по питању код кога ће остати деца за време бракоразводног поступка.

Брачне спорове суде црквени судови у два степена судства.

Готово изгубљена правна ситуација постоји у Црној Гори.

У Босни и Херцеговини са ступањем на снагу српског црквеног православног Устава уведен је исти режим за православне као и у Србији, док Муслимани следе своје шеријатско право.

У Хрватској и Славонији католици следе надлежност католичких црквених судова, као што православни следе надлежност православних црквених судова после доношења Устава Српске православне цркве.

Црквено законодавство простирало се је на бракове хришћана неправославних и израелита у Србији. Од Конкордата из 1914. године спорове око римокатоличких бракова расправљају католички црквени судови, тако да за брачне спорове израелита и старих католика остају једино надлежни редовни судови.

У Словеначкој и Далмацији постоји искључиво црквени брак а грађански брак по нужди кад свештеник неће будуће супружнике да венча или кад они припадају разним вероисповестима. Од 1868. године не постоје црквени судови у Аустрији којој су припадале провинције Словеначка и Далмација, тако да брачне спорове расправљају грађански судови.

У Војводини важи искључиво грађански брак и брачни спорови долазе у искључиву надлежност грађанских судова. Али према Брачном правилнику за бракове закључене у српској православној цркви на територији Војводине, који немају никакве важности без грађанског брака, у случају брачних спорова, надлежан је црквени суд.

Г. Перић сасвим правилно налази, да је Брачни правилник донет у прекорачењу надлежности Архиепископског сабора, јер је прописао и материјално-правне брачне одредбе, док се по Уставу морао задржати само на формално—правним прописима.

Цесија (цренок, уступање) облигације јесте уговор којим једно лице — цедент уступа своју облигацију другом једном лицу — цесионару. Са тим уговором као што је познато, везано је много спорних ситуација, које није све стигао законодавац да расправи,

Ову спорну материју изучио је свестрано г. Перић у горњој расправи. Пошто је стране читаоце, којима је у главном ова расправа упућена, упознао са српским грађ. закоником и његовим изворима, прешао је одмах на саму материју, означавајући, да се грађанско законодавство бави само цесијом грађанских обавеза док су остале цесије — трговачке, меничне, чековне, нормиране у трговачком односно меничном и чековном закону.

Облигација се може преносити слободно и без пристанка дужника, пошто она има за циљ једно новчано добро и није везана за личност. Међутим, за промену дужника, тражи се увек пристанак повериоца. Али облигације везане за личност не могу се преносити на другу личност. Наравно да облигација вољом странака може постати непреносива.

Општи прописи о важности уговора и овде се примењују. Способни уговорачи — цедент и цесионар — могу пуноважно пренети обавезу једног малолетника пошто за овај пренос није потребан пристанак дужника и обратно, правно способан дужник ниуколико не утиче на уредност цесије извршене између неспособних лица, која остаје без правне важности. Г. Перић сем тога налази, да ни еманципован малолетник не може пуноважно пренети хипотекарну залогу.

За пренос облигације не тражи се никаква форма. Довољно је да је у томе смислу изјављена јасна и озбиљна воља и да она није противна јус согенсу.

У погледу правних последица цесије треба разликовати однос цедента и цесионара и однос трећих лица према цесији.

Са цесијом, цесионар постаје сопственик цесије са свима споредним правима. Није потребан никакав *modus acquirendi* налази г. Перић, већ је довољан само *titulus* пошто је цесија перфектна са изјавом само воље уговорача без икаквих других форми. Из тога излази као правна последица да све што облигација доприноси (интерес, дивиденда) припада цесионару од тренутка изјављене воље оба уговорача, без обзира на то, да ли је извршена традиција цесије, као што је и сав ризик на цесионару од истог тренутка.

Цедент гарантује цесионару да обавеза постоји и да је пуноважна и у томе смислу дужан је да пружи цесионару своју помоћ код суда кад овај буде остављао своје право према дужнику. Ова би обавеза застаревала за три године од цесије као што налази г. Перић и као што је закон решио за накнаду штете.

Све ове обавезе цедента престају у случају бесплатне цесије или ако је цесионар изрично одустао од ових права на гаранцију.

Према дужнику, цесија производи дејство од момента обавештења о томе од било кога уговорача или од сазнања на макакав други начин. Све до тог момента, дужник може цеденту исплатити дуг и ослободити се обавезе. У том случају, цесионар не може ништа више тражити од дужника већ само од цедента.

На крају г. Перић третира ситуацију других особа које нису дужници, на пр. првог, другог и т. д. цесионара или заложног повериоца — цесионара.

Ова излагања наравно нису могла да обухвате сва спорна питања у која је г. Перић са познатом стручношћу ушао пишући горње две расправе. Њима је дачу решења основана на закону и здравог логици, без много детаља, али веома убедљиво.

Треба ли нарочито да нагласим да је г. Перић и овде употребио велики стручни апарат дела, чланака и студија и сваком наведеном писцу признао по заслузи оно што му се може признати. С друге стране, не треба нарочито наглашавати, да је језик у горњим студијама г. Перића кристално чист и јасан тако да би се рекло да је студија писана на матерњем а не на страном језику.

Др. Јосип Весел и Владимир Тимошкин: Кривични законик Краљевине Југославије и 343 решења свих Апелационих судова и свих одељења Касаационог суда год. 1930.—1935. Предговор написао *Лаза Урошевић*, касациони судија у пенз. Сарајево, 1935. Стр. 299. Издање писаца (латиницом).

У низу дела која имају за циљ да објасне нове законе кроз судску праксу, нарочито се истиче горње дело из пера нашег колеге г. Др. Јосипа Весела познатог правног писца и вишеструког референта на Конгресима правника и г. Владимира Тимошкина такође познатог правног писца и практичара, који је недавно написао књигу: Решења Касаационог суда у кривичним правним стварима, у издању Темиса у Загребу и коју смо недавно приказали у Б р а н и ч у.

Кривични закон који је јединствен и који је већ у пракси у целој држави има ту ретку несрећу да га примењује шест независних одељења једног Касаационог суда који никад није установљен. До каквих то последица доводи најбоље се види из тога факта што се поједине одредбе неједнако примењују на разним подручјима равноправних одељења Касаационог суда чиме се губи вера у правосудје и у правну сигурност коју морају закон и суд да пруже грађанима. Ако ће горња збирка убрзати увођење јединственог Касаационог суда код нас, онда је нарочито добро дошла.

Г. г. Др. Весел и Тимошкин као одлични кривично-правни стручњаци умели су да изаберу оно што је најважније и најкарактеристичније међу одлукама, тако да њихов закон добија вид једног живог организма. Он је одличан путоказ за примену закона. Сем тога, пружа могућност читаоцима и за шира изучавања с погледом на наведену литературу по сваком зак. пропису.

Књигу је веома топло препоручио и са разлогом г. Лаза Урошевић. Писци у Уводној речи нису заборавили да се захвале многобројним пријатељима који су их помогли у тешком делу, што је нарочито симпатично.

Горња књига нарочито је упућена адвокатима и судијама на верујемо да ће од њих бити добро примљена, јер то у потпуности заслужује.

Живојин С. Којић: Збирка образаца по интабулационим и другим неспорним предметима код средњих судова, са малим додатком за земљокњижне ствари. Београд, 1935. Стр. 154. Издање пишчево.

Један добар правник не воли обрасце. Они му спугавају поље рада. Они му не пружају слободу коју сваки правник мора имати у раду. Они га шаблонизирају, одстрањују да сам својом главом мисли.

Али нарочито од новог законодавства обрасци су постали неопходни. Само код окружних судова има 107 формулара за обрасце. На страну што је се у њима тешко снаћи, ови обрасци коштају скупо државу и на првом кораку дају могућност младом правнику да не мисли својом главом.

Г. Којић за све ово не носи никакву одговорност. Он је учио неопходност формулара у неспорним — вањарним предметима, подразумевајући ту и земљокњижне предмете, покушао их, прерадио, поправио и систематизовао, тако да они претстављају у његовој збирци леп скуп и лепу систематску. Сем тога сваком формулару претходе неопходна објашњења с обзиром на закон који се има применити.

Адвокати су нарочито упућени на интабулационо и земљокњижно одељење. Ту су се често сретали са г. Којићем који им је излазио на сусрет нарочито кад су питали за форму кога правног посла. Сад ће себи уштедети то консултовање благодарношћу горњој Збирци образаца. Г. Којић је с тога добро учинио што је обрасце пустио у шири промет: што их људи буду боље упознали више ће жудети да се врати време кад је се својом а не туђом главом радило.

Препоручујући топло горњу збирку г. Којића ми верујемо да ће она наћи код адвоката на правилно разумевање и добру проћу, што она заслужује.

Др. Видан О. Благојевић,
адвокат.

Београдски трговачки суд и адвокати.

У Београдском трговачком суду, недавно пресељеном у палату Академије наука у Кнез Михаиловој улици, председник г. М. Вељовић одредио је адвокатима једну собу са малим одељењем за телефон и издао наредбу која се налази на вратима адвокатске собе и која гласи:

„У адвокатској соби овога суда по одобрењу потписаног, Адвокатска комора инсталирала је телефон искључиво за потребе и употребу адвоката.

„Да би се избегли евентуални неспоразуми око употребе телефона, а и да не би трпела адвокатска служба као јавна функција услед употребе ма кога лица ван адвокатског реда, то

НАРЕЂУЈЕМ:

и забрањујем службеницима овога суда без изузетка, сваку употребу и сваки разговор преко адвокатског телефона, било службено или приватно.

„У случају да неко позове кога службеника овога суда преко овога апарата има му се одговорити да је телефон искључиво адвокатски и дати му број судског телефона.

„Сваки прекршај ове наредбе најстрожије ћу кажњавати.

„Исто тако ни публика се не може користити овим телефоном, већ једино судским у колико то судска служба допушта.

„Скреће се пажња г. г. адвокатима, да се служе искључиво својим телефонским апаратом.

„Трговачки суд у Београду.
15 новембра 1935 год.

„Председник суда,
(М. П.) *М. Вељовић*, с. р.“

Подвлачећи у овој наредби нарочито онај део који се односи на констатацију да је адвокатска служба јавна функција, ми је објављујемо са симпатјаом и пажњом наглашујући да ће председник Трговачког суда г. М. Вељовић, сарадник нашег Бранича и уважен као судија и правни писац и судије Трговачког суда такође уважене у нашим адвокатским редовима, наћи у адвокатима праве сараднике суда. Кад се нама адвокатима и нашој функцији признају она права која нам по закону припадају, може се од нас тражити да поштујемо суд и водимо рачуна о функцији коју суд у друштву врши.

Очекујемо да ћемо исту заштиту наћи и у другим судовима у колико је већ немамо.

Београдски трговачки суд, који је сад смештен у просторијама неопходним за његов рад, с погледом на напор који председник г. Вељовић улаже да суд доведе у ред, у чему га свесрдно помажу судије Трговачког суда, биће сигурно један од судова у који ће се најрадије навратити адвокати, где ће наћи своју собу за несметани рад, као што је имају на пр. и у Окружном суду за град Београд.

В. Б.

Избор часништва Адвокатске Коморе у Сплиту.

На главној годишњој скупштини Адвокатске Коморе у Сплиту одржаној дана 27. октобра 1935. изабрани су: Председником: Др. Рикард Бај, Замјеником председника: Др. Силвестар Ђунио, Чланом Одбора: Др. Јосип Барбиери, као тајник, Др. Звонимир Шимунић, као благајник, Др. Ловро Церинић, као библиотекар, Др. Павло Бритвић, Др. Иво Царин, Др. Марко-Јурај Доминис, Др. Вицко Крстуловић, Милан Мангер, Др. Рудолф Педерин.

У Дисциплинско Вијеће:

Председником: Др. Ловро Церинић, Замјен председника: Др. Рикард Бај, Чланови: Др. Анте Барбарин, Др. Марин Бего, Др. Васо Биримшица, Др. Аугустин Памбај, Др. Анте Церинео, Др. Силвестер Ђунио, Др. Миљивоје Ивчић, Др. Бранко Јеличић, Др. Иван Карамен, Др. Вицко Крстуловић, Др. Љубо Леонтић, Милан Мангер, Др. Уликс Стангер, Др. Мирко Стипчевић, Др. Пашко Томић, Др. Еуген Венети. Заступником Коморе: Др. Звонимир Шимунић. Заменицима Заст. Коморе: Др. Јосип Барбиери и Др. Владимир Матошић.

Адвокатским судијама при Адвок. Дисц. Вијећу Стола седморице олј. В. у Загребу: Др. Антун Перин, Др. Вјекослав Шкарица, Др. Божидар Штамбук, Др. Божидар Вукотић.

Чл. 8 Закона о судијама (О судијској приправној служби)

Чл. 8 Закона о судијама редовних судова прописује, да право на полагање судиског испита има онај, који

пошто је свршио правни факултет и положи испите као редован слушалац, има или три године службе у судској струци; или да је служио две године у суд. струци и три године у административној служби, или у сталној служби код адвоката као адвокатски приправник две године и једну годину у судској струци; или да је три године служио код држ. правобраниоштва или државних заступништва...

Ово набрајање, у којим се случајевима може полагати судијски испит не може се сматрати као таксативно. Јер се напред наведене службе могу по аналогји чл. 5 Зак. о судијама, срачунавати и допуњавати, тако да године проведене на разним положајима срачунавају се, ако се тим наређењима тражи подједнак број година за те положаје, а ако није одређен подједнак број година, онда се године проведене на тим положајима сразмерно срачунавају и допуњују. „Из овога би изашло, да ако, на пример; кандидат за судијски испит има једну и по годину службе у судској струци, он, да би стекао право на полагање судијског испита, мора имати или још једну ипо годину сталне службе код адвоката као адвокатски приправник; или још 27 месеци службе код државних правобраниоштава (одн. једанпут и по заостало времена) или још три године у административној струци (пошто се само једна година од три године може заменити са три године у административној служби) и још шест месеци сталне службе код адвоката као адвокатски приправник, или још девет месеци државнозаступничке одн. доцентске службе.

Није ми намера да коментаришем све нормалне случајеве, за стицање права на полагање судијског испита, већу коментарисати ни положај суд. приправника — волонтера, који имају све обавезе а скоро никаквих права.

Прећи ћу на једну нову уставову за стицање права на полагање судијског испита, коју је створила потреба услед немања кредита за успољене одн. постављање дипломираних правника у државној служби на одговарајуће положаје.

На име: постоји једно објашњење законодавног одељења Мин. правде, с обзиром на једну пресуду Државног савета, да ће се у време потребно за стицање права на полагање судијског испита урачунати и време, које буде дипломирани правник провео на положају архивског чиновника.

Пре него што пређем на коментаришање горњег објашњења навешћу један конкретан случај из кога ће се видети да објашњење Мин. правде није објашњено до у танчине, т. ј. дато је тумачење само у начелу.

В. Б. канцеларијски приправник једног вишег суда, пошто је дипломирао на правном факултету, моли претседника: да му додели одговарајући посао, пошто ће му се, према тумачењу зак. одељења Мин. правде, време проведено у суду од дана дипломирања урачунати у судијски стаж. Па му је према чл. 8 ст. 2 Зак. о судијама потребно да се „извежба у свима грађанско правним и кривично правним судским пословима.“

Претседник тражи објашњење од Мин. правде, како треба поступити по молби В. Б.

Мин. правде одн. законодавно одељење извештва: да је у једном конкретном случају издало следеће објашњење:

Мин. правде било је раније мишљења, да се дипломираним правницима, време проведено на положају архивског приправника или арх. чиновника не може признати у време, које је према чл. 8 Зак. о судијама редовних судова потребно за стицање права на полагање судијског испита и то, са разлога, што је у смислу наведеног законског прописа потребно да је дотични кандидат служио три године у судској струци и што архивар суда не спада у судску струку, него у административну.

Међутим Државни савет у једној својој одлуци донетој по жалби кандидата, чија је молба за полагање судијског испита била одбачена са напред наведених разлога, заузео је противно гледиште, наиме: да се под службом у суд. струци подразумева судска струка у ширем смислу, дакле, сви послови које судови отправљају у својству органа судске власти а ту да спадају и послови судске архиве. То се види и из става 2 пом. законског прописа где је одређено, да се судијски приправник поред осталог има упознати и са вођењем послова суд. писарнице.

С обзиром на наведено ово је Министарство мишљења, да ће се молиоцу, приликом решавања његове молбе за полагање судијског испита, морати у време потребно за стицање права на полагање судијског испита урачунати и време које буде провео на

полагају архивског чиновника. Предње је достављено на управљање суду.

Пошто је у конкретном случају био упитању виши суд, то је молилац одбијен од тражења јер за деловоју може бити узет у вишем суду само деловоја са положеним судијским испитом у см. § 70 Зак. о уређењу редовних судова.

Сем одлуке Државног савета и објашњења Мин. правде (само у конкретним случајевима), не постоји никакво упутство судовима од стране Мин. правде: како треба поступати у оваквим случајевима, с обзиром на тумачење законодавног одељења Мин. правде, које је сувише сажето, због чега је остављено, да сами заинтересовани траже од својих претпостављених посао ради усавршавања за предстојећи позив (§ 8 Зак. о судијама). Како се ти људи налазе на нижим положајима — звању — од онога, које им по закону припада, а потребна им је пракса за одговарајући позив, то је с обзиром на пом. одлуку Држ. савета и тумачења пом. зак. одељења Мин. правде њихов статус изједначен са положајем судијског приправника, па им стога треба дати и одговарајући посао на коме би се они извезбали за полагање суд. испита.

Објашњење зак. одељења Мин. правде наишло је на различито тумачење од стране старешина судова, у колико им је познато. На име једни тумаче да ће се време проведено у суду на ма ком послу урачунати у суд. стаж; док други тумаче: да је потребно да кандидат проведе на послу на ком би се оспособио-извезбао у „пословима своје струке.“ (§ 13 ст. 2 Чин. зак.)

Доследно гледишту друге тезе, ја ћу покушати да прокоментаришем објашњење законодавног одеља и истовремено да укажем на потребу објашњења надлежних једним расписом ради једнаке примене од стране старешина судова, чиме би се ово мишљење зак. одељ. изнело из форме понављања једног истог објашњења у сваком конкретном случају.

По мишљењу Држ. савета, с обзиром на став 2 § 8 Зак. о судијама, судски приправник „поред осталог има се упознати са вођењем судских посредних послова“, што значи да није довољно да судијски приправник обавља те послове па да се „уведе у све врсте послова своје струке“ (§ 13 ст.

2 Чин. зак.) и стекне потребно знање за судију.

Ако се пак протумачи одлука Државног савета у смислу: да је суд, приправник довољно да ради ма какав посао у суду па да му се то урачуна у судски стаж онда би се дошло до велике нелогичности: да чиновнички приправник-дипломирани правник-суд. приправник радећи три године на паковању и отварању поште, препису и срањењу, завођењу и развођењу стекне право на полагање судијског испита само зато што је те послове радио у суду и што је паковао акта у којима се налазе судске одлуке, јер би само у толико имао везе са судом а неће се признати као судски стаж оним чиновницима који буду радили све те послове, али у неком административном одељку, јер то није суд, и то нису у питању судска акта.

Сматрам да је дух одлуке Државног савета, у овоме:

да ће се кандидат урачунати у судски стаж време, које буде провео на полагају арх. чиновника, а не и онда ако је то време провео искључиво на послу суд. писарнице, па зато у одлуци и каже: „Поред осталог има се упознати и са вођењем суд. писанице послова (§ 8 Зак. о суд.) што значи да седес материје није у одлуци Држ. савета, већ у § 13 ст. 2 Чин. зак. и § 8 ст. 2 Зак. о судијама.

Слободан сам указати на потребу начелног решења овог питања, како не би дошло до различитог тумачења комисије за полагање суд. испита и оних који треба да примене ову одлуку.

Тежак положај дипломираних правника у коме се налазе по завршетку студија, принуђава их да се приме у држ. службу ради стажа и са положајем званичника, јер их код адвоката очекује бесплатна служба, што за сиромашне људе претставља апсолутну немогућност, а без положеног адв. суд. испита не могу добити никакав самосталан посао. Па је и са овог разлога потребно ово питање решити у начелу, како ови сиромашни људи и после велике муке са малим платама, ради суд. стажа не би били одбијени при тражењу полагања суд. испита.

ЗАКЉУЧАК:

Кандидату ће се у време потребно за стицање права на полагање суд. испита урачунати и време које буде провео на полагају архивског приправника-званичника само ако буде радио послове, који ће му дати могућ-

ности да се уведе у све врсте послова своје струке* (§ 13 ст. 2⁴ Чин. зак.) и стога треба дати прилику чин. приправнику-дипл. правницима, да се с обзиром на пропис § 8 ст. 2 Зак. о

судијама, извежба у свима грађанско правним и кривично правним пословима.*)

Миливој С. Зимоњић
докторанд права

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник *Др. Михаило Илић*.

Садржај Бр. 4. Књ. XXXI. (XLVIII.) за октобар 1935. год.:

Чланци: Др. Евгеније Спекторски: Стогодишњица Кетлеове „Социалне физике“; Др. Јован Савковић: Усменост у Грађ. парн. поступку; Војислав Николић: Психоаналитичко посматрање криминологије; Иван Д. Петковић: О правном дејству неблаговремено поднетог одговора на тужбу; Др. Жељко Ледерер: Значење Аргентинског пакта од 1933. г. — Правна политика: Др. Милан Бартош: Прећутна хипотека Ликвидационе банке (Нужност њеног укидања). — Хронике: Међународно-правна од Др. Милете Ст. Новаковића; Економско-финансиска од Др. Мије Мирковића; Судска од Др. Данила Ј. Данића, Др. Видана О. Благојевића и Душана П. Мишића. И т. д.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници: *Др. Едо Ловрић* и *Др. Иво Полишео*.

Садржај бр. 10. Год. LXI. за листопад (октобар) 1935 год.:

Дјеловање новог и блажег казненог закона од Др. Станка Франка; Државноправни положај Хрватске према уговору од 1868. године од Др. Петра Диговића; Откриће „Статута Лиге котара нинскога“ од Др. Петра Карлића; Да ли је § 506. к. з. од 1852. године још на снази? од А. Бућа; Седма скупштина Конгреса правника у Београду од Др. Јураја Андраши. - и т. д.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу. Уредник *Др. Иво Полишео*.

Садржај Бр. 8. Год. IX. од 23. листопада (октобра) 1935. год.:

Позив на скупштину Адв. коморе дне 3. XI. 1935.; Извјештај Одбора о његовој и Дисц. вијећа дјелатности; Закључни рачуни: промет благајне у 1934.—35. г.; Имовинско стање (размјера); Добротворни фонд; рачуни; Позив на скупштину Мировинског фонда Адв. коморе; Тајнички извјештај Мир. фонда; Благајнички извјештај Миров. фонда; Закључни рачуни и размјера Миров. фонда; Сједиште писарне и вршење адвокатуре; Што да се уради с Мировинским фондом?; Из коморске прошлости; Вијести Адвокатске коморе у Загребу; Разно.

Правосуђе, часопис за судску праксу. Уредник *Стојан Јовановић*. Власници *Др. Иво Машчевић* и *Др. Фердо Чулиновић* и Уређивачки одбор. Издавач *Живко Маџаревић*.

Садржај Бр. 7. — 8. Год. IV. за јули-август 1935. год.:

Грађанско право; Др. Грегор Крек: Погрешке у преводу у нашим законима; Др. Фрањо Горшић: Око питања стварне надлежности општинских судова; Стеван Бранковић: Право ретенције; Божидар С. Томовић: Девојачко право на део, при подели кућне заједнице, према обичајном праву у Црној Гори; Др. Аугуст Богдановић: Одузимање својевласти; Др. Стојан Јеремин: Проширење тужбе у субјективном смислу; Др. Борислав Благојевић: Кодификација грађанског права (свршетак); Др. Јагедић: Конгумација; Мирко Савић: Надлежност по уговорима о закупу; Филип Ћосић: Још реч две о питању да ли је суд дужан да приликом издавања меничног плавног налога по званичној дужности цени питање застареле

*), Претседник Окр. суда за град Београд овако примењује објашњење Мин. правде.

WWW.UNILIB.RS

лосту менше? — Кривично право: Др. Александар Гавела: Побољшање кривичног поступка; Милутан Б. Мићовић: Могу ли грађански судови изрицати војним лицима условну осуду и новчану казну уместо казне лишења слободе?; Боровоје Ж. Павловић; Да ли амнестија дата за кривична дела обухвата у исто време и дисциплинске кривиче, кад ове у акту амнестије нису изрично побројане?; Др. Јурај Кулаш: Политички моменти у кривичном праву; Василије Вдовенков: Смисао § 13 кривичног законика; Сотир В. Тренчевић: О правилном тумачењу §-а 218 кривичног законика; Проф. Др. Еуген Сладовић: Институт акредитива у привреди и правном поретку. — Судови и судије. — И т. д.

Полиција, часопис за управно-полицијску и судску праксу. Власник и уредник *Васа Лазаревић*.

Садржај Бр. 19.-20. Год. XXII. за октобар 1935. год.:

Преступи по Уредби о картелима од Леониде Таубер; Седми Конгрес правника Краљевине Југославије од Др. Видана О. Благојевића; Међународна полицијска сарадња од Живојина Симоновића; Заједничко подизање кућа од Др. Богољуба Јовановића; Посета бугарских полицајаца од Владете Милићевића; Наши нови банови (са сликама); Др. Стеван Сагадин, нови претседник Државног савета; Важне промене у престоничкој полицији; Девети Међународни конгрес за казнене заводе-наставак од Др. Илије М. Јелића; Један случај покушаја опасне крађе из § 316. тач. 1. крив. зак. од Секуле Н. Кепојевића; Важност уговора о продаји туђе ствари од Илије Дрљевића; Екстрадиција Павелића и Кватерника као потстрекача у убиству Њ. В. Краља Александра по кривичном законодавству Италијанском и Међународном праву од Боровоја М. Милојковића; Одгађање извршења казне лишења слободе од Петра Митића; Академија за немачко право у Минхену од Живалина Петровића; О тровању становника отровним гасовима у масача од Др. Жана Фиркеа; Утицај етнографије и географије на криминалитет од Сергија Бубељ-Јароцког; Питање општинских чиновника-деловоја и писара још ни до данас није регулисано од Владе Петровића. Немачка полицијска пропаганда; Раскидање заједнице између очуха и пасторка од Ивана Д. Петковића; Слава централне школе за полицијске извршне службенике од Т.; Криминалитет у Суторини од Др. Александра Петровића; Обим права закупаца из § 686. Грађ. зак. од Душана П. Мишића; Персонална евиденција код опште управних власти-каква је и каква треба да је-од Стевана М. Штерића. — Судска пракса од Јована Д. Смиљанића. — И. т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 17. октобра до 22. новембра 1935. год.:

Бр. 240.-LX, од 17. октобра 1935. год.:

577.) Преглед државних расхода и прихода за месец август и за период април-август 1935. год. по буџету за 1935./36. год. као и за целу рачунску 1934./35. годину.

Бр. 247.-LXI, од 25. октобра 1935. год.:

578.) Уредба са законском снагом о враћању из пензије у активну државну службу опуномоћених министара и изванредних посланика Краљевине Југославије на страни. — 579.) Уредба о измени Уредбе о заштити новчаних завода и њихових веровника од 23. новембра 1934. године. — 580.) Правилник о оснивању фонда за покриће трошкова, које је држава дужна да исплаћује унапред за помагање сиромашних отпуштених осуђеника и за награду сиромашним поузданицима. — 581.) Правилник о становицима у станбеној згради Дирекције шума у Загребу. — 582.) Решење о додатима пензионера, удовица и сирочади службеника Дирекције речне пловидбе. — 583.) Повишење улога у Инвалидску благајну код Главне братнице благајне у Београду. — 584.) Састав одсеља Државног савета. — 585. Приступ Летоније споразуму о бродовима светионичима који се налазе, ван свог одређеног места. — 586.) Приступ Летоније Конвенцији за уређење лова на китове. — 587.) Телефонски саобраћај.

Бр. 248.-LXII, од 26. октобра 1935. год.:

518.) Измене и допуне у Уредби о личном и породичном додатку државних службеника и пензионера. — 519.) Измене и допуне Уредбе о избору већника трговинских, индустријских и занатских комора од 21. августа 1935. год. II бр 29666/у. — 590.) Телефонски саобраћај.

Бр. 252.-LXIII, од 31. октобра 1935. год.:

591.) Уредбо о раздржитви общине Полскава. — 592.) Правилник о уређењу и вођењу ловског катастра и статистике о лову. — 593.) Измене и допуне Правилника о привременим и споредним

принадљностима службенака Речне пловидбе Краљевине Југославије. — 594.) Тумачење Правилника о подизању комора за пијанизацију садница. — 595.) Распис — објашњење о паршењу предива из Т. Бр. 327 по уговореној стопи. — 596.) Комисија за полагање испита чиновничких приправника шумарске струке. — 597.) Телефонски саобраћај. — 598.) Исправка.

Бр. 260.-LXIV, од 9. новембра 1935. год.:

599.) Уредба о повластицама фабрици алуминиума А. Д. Београд. — 600.) Уредба о руковању и утрскоу свих властитих прихода Државне Филмске централе при Министарству трговине и индустрије. — 601.) Приступ Пољске Бернској конвенцији са заштиту књижевних и уметничких дела, ревидираној у Риму 2. јуна 1928. г. — 602.) Приступ Чехословачке конвенцији о антидифтеријском серуму потписаној у Паризу 1. августа 1930. године. — 603.) Преглед државних расхода и прихода за месец септембар и за период април-септембар 1935. г. по буџету за 1935./36. г. — 604.) Образац установљен на основу члана 11. Конвенције о трошковима око протеривања закључене између Краљевине Југославије и Краљевине Румуније у Београду 20. јануара 1933. године.

Бр. 261.-LXV, од 11. новембра 1935. год.:

605.) Указ Краљевских Намесника о отварању непотпуне женске реалне гимназије у Београду. — 606.) Указ о претварању непотпуне мушке реалне гимназије у Београду у VI потпуну мушку реалну гимназију. — 607.) Уредба о издвајању општина Гркињске и Горњо-Барбешке из подручја Срепске испостава у Доњем Душнику. — 608.) Правилник о раду у монополским установама. — 609.) Измене и допуне у Правилнику за извршење одредаба из одељка „Б“ Уговори и набавке Закона о државном рачуноводству. — 610.) Правилник о одређивању и враћању кауције. — 611.) Измене и допуне у Уредби о Народном Универзитету Илије М. Коларића од 11. јануара 1933. год., П. Бр. 1019.-612.) Решење о оснивању „Школе за телесно васпитање“ стављено ван снаге. — 613.) Исправке грешака у Правилнику о непосредним порезима бр. 764:0 од 30. октобра 1935. године.

Бр. 265.-LXVI, од 15. новембра 1935. год.:

614.) Упуство пореским властима ради примене Уредбе о ванредном отпису сразмерног дела за наплату још недоспелог пореског дуга крајем 1932. године... — 615.) Телефонски саобраћај

НОВЕ КЊИГЕ

J. M. Péritch; De la compétence judiciaire en matière matrimoniale dans le Royaume de Yougoslavie. „Extrait de l'Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International“ deuxième volume 1934. Belgrade — Paris. Les Editions Internationales 1934. p. p. 15; De la cession de créances dans le droit Serbe (Estratto dagli „Studi in Memoria di Aldo Albertoni“). Padova 1935 p. p. 217; Rapport général sur la Question de la Responsabilité de l'Etat en Droit interne (présenté au premier Congrès de l'Académie internationale de Droit comparé de La Haye — 1—6 aout 1932 (Extrait des „Acta“ du Congrès). Paris, 1935, p. p. 26; Les conceptions sociales dans le Droit de succession „Ab intestat“ (Extrait des comptes rendus des séances et travaux de l'Académie des sciences morales et politiques, Mai — Juin 1935). Paris, 1935, p. p. 22.

Б. Карајовановић: Одбрана по кривци Др. Милете Новаковића, професора Универзитета и осталих, као судија извр. суда за дело подмићивања. Београд, 1935. стр. 23. Издање пишчево.

Проф. Н. В. Краински: Електричне појаве као основа нервног процеса и теорија о нервно — психичкој емисији. — Београд, 1935. стр. 118. Издање пишчево (на руском); Бадавације (празни људи); — посебни отисак из „Полиције“ за 1935. годину. — Београд, 1935. стр. 17.

Др. Јосип Весел и Владимир Тимошкин: Кривични Законик Краљевине Југославије и 343 решења свих апелационих судова и свих одељења Касационог суда год 1930. — 1935. Предговор написао *Лаза Урошевић*. Издање писаца. Сарајево, 1935. стр. 298. (Латиницом).

V. Givotitch: La Yougoslavie d'au jour d'hui. Publié par la Section de la presse au Ministère des affaires étrangères. — Belgrade, 1935, p. p. 439.

Др. Љубомир Дуканац: Преваливање пореза с нарочитим обзиром на прилике у Југославији. — Београд, 1935. стр. 160 (Латиницом).